Наше Слово

РІК LXVII № 49 (3408) ВАРШАВА, 4 ГРУДНЯ 2022 РОКУ
ЦІНА – зл. 5 zł (VAT = 8%) – CENA
NUMER INDEKSU 366609

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК TYGODNIK UKRAINSKI UKRAINIAN WEEKLY
Інтернет-версія газети www.nasze-slowo.pl
ISSN 0027-8254

Великій «журавлиній» родині – 50 років!

Бурхливі оплески, овації залу стоячи, слова захоплення глядачів – таким був урочистий концерт з нагоди 50-ї річниці творчої діяльності репрезентативного чоловічого хору Об'єднання українців Польщі «Журавлі», який відбувся у Кошалінській філармонії останньої суботи листопада. І як хор «Журавлі» об'єднує українців, розпорошених по території всієї Польщі, адже щоби зібратися на репетицію, хористи долають навіть по кількасот кілометрів. Так на ювілейний концерт з'їхалися українці з усієї країни: від Щеціна до Перемишля. Бо кожен хотів долучитися до незламності та сили хору «Журавлі» – на святковий концерт, крім нинішніх членів хору, приїхали і колишні хористи.

У хорі за всю його історію співало близько 250 хористів. 50 з них вже, на жаль, не з нами, а нинішній склад «Журавлів» нараховує понад 50 осіб. Здається, досі стільки «журавлів» під час концерту на одній сцені ще й не бувало, тому марш «Гайдамаки», який прозвучав на завершення концерту у виконанні нинішніх та колишніх членів хору, змусив глядачів плакати. Незмінно протягом п'ятдесяти років хор «Журавлі» захоплює високим професійним, художнім та духовним рівнем виконання, за що під час концерту отримав почесні нагороди.

Перший виступ чоловічого хору «Журавлі» відбувся у лютому 1972 року у Варшаві в залі Вищої музичної школи. Тоді якраз минуло 25 років з дати сумнозвісної акції «Вісла», під час якої українців було насильно виселено з етнічних земель і розкидано по всій Польщі. Сьогоднішній же ювілейний концерт відбувся на 75-ті роковини акції «Вісла», 90-ті – Голодомору та під час війни в Україні: нині путінський режим, як тоді сталінський, знову намагається стерти з лиця землі Україну. Українці, однак, не здадуться!

– 90 років тому ворог не зміг знищити український народ. І сьогодні мав настати день великої темряви та холоду, однак цього не сталося. Коли людині стає погано, вона завжди вдається до пісні, і їй легшає. Й ви доказ цього вже протягом 50 років. 50 років існування хору – це десятки людських доль, які виховувалися та формувалися разом з цим хором, це 50 років плекання української традиції, збереження української мови та мистецтва, – наголосив мер Кошаліна Пйотр Єдлінський, вручаючи колишнім та нинішнім членам хору дипломи і нагороди. Одним з перших ювілейну грамоту з рук мера отримав Богдан Грицков'ян з Кошаліна – нині пан Богдан найстарший «журавель-сеньйор», і водночас свідок акції «Вісла».

– Я співав ще у хорі, яким диригував Йосиф Курочко. Згодом він розпався, і його хористи утворили колектив «Журавлі» під диригуванням Ярослава Полянського. Я теж співав з нинішнім диригентом хору Ярославом Вуйциком, він тоді був ще молодим хлопцем. Я пишаюся тим, що належу до великої «журавлиної» родини, і не шкодую ані про день, проведений у колективі, попри те що участь у хорі була доволі виснажливою. Ми ж бо часто концертували, й до сьогодні пам'ятаю втомлюючі виїзди потягом до Варшави, Ряшева, Кракова та інших міст Польщі. Однак чи не найбільше запам'яталися поїздки в Україну – їх було аж три. Одного разу ми приїхали на концерт, на касі побачили вивіску «Всі квитки продано», а в залі сиділо всього восьмеро глядачів, – розповідає Богдан Грицков'ян. – Та попри провокацію, концерт все ж відбувся, оскільки хор «Журавлі» від початку свого існування втілює дух незламності і боротьби! ■

Анна ВІННИЦЬКА
Фото – Томаш Маєвський

Репортаж зі святкування 50-ліття хору «Журавлі» читайте у наступному номері «НС».

Диригент Ярослав Вуйцик

«Журавель-сеньйор» Богдан Грицков'ян

eprasa.pl 8b11ad05f4

ПОДІЇ

«Реальність біженця – подвійна невизначеність»

18 листопада у Варшаві відбулася публічна дискусія «Ми тут разом», організована незалежним медіа OKO Press та присвячена проблемам, з якими стикаються українські мігранти за кордоном. Зустріч була поділена на два блоки: за словами головного редактора OKO Press та модератора події Пйотра Пацевича – про матеріальні та духовні питання, але обидва поєднували ключові теми – освіта, житло, легалізація побуту та пошук роботи.

Українські біженці – нетипові

На думку Олександри Дейнеко *(на фото)* – кандидатки соціологічних наук, доцентки соціологічного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, гостьової дослідниці в Норвезькому інституті урбаністичних та регіональних досліджень університету ОслоМет – самоідентифікація українців, яким довелося після 24 лютого 2022 року вимушено залишити Україну, визначається крізь призму їхнього поселення. Часто вони живуть у друзів чи знайомих, що автоматично інтегрує їх у дружнє середовище. З іншого боку – українці відштовхують від себе ідентичність біженця, оскільки така характеристика автоматично тягне за собою травматичний досвід. Ще одним важливим фактором є процедура легалізації, яка дозволяє уникнути перебування в таборах і дає перспективи швидкої інтеграції.

«З 24 лютого в Україні з'явилася абсолютно нова соціальна група – це українські біженці. Вимушена міграція українців сьогодні має жіноче обличчя, вищу освіту «в рюкзаку» і прагнення інтегруватися в те суспільство, яке приймає. Українські біженці – нетипові. Як на рівні нормативних актів (бо це не біженці, а набувачі колективного захисту), так і на рівні сприйняття, тому що ці люди не ідентифікують себе як біженці. Українські пошукачі колективного захисту хочуть працювати, вивчати мову, дуже швидко інтегруватися в суспільство, яке їх приймає. Такими є результати досліджень, які ми проводимо в Норвегії», – розповідає Олександра Дейнеко.

Освіта та житло: найбільша увага

Тему освіти розпочала презентація Якуба Тильмана, вчителя Державної початкової школи ім. Kawalerów Orderu Uśmiechu в Сьремі. Він викладає образотворче мистецтво, музику та польську мову в підготовчих класах для біженців. Школа Якуба була готова приймати українських дітей, починаючи з 1 березня, тобто за неповний тиждень після повномасштабного вторгнення росіян в Україну. Протягом перших трьох місяців 207 українок віддали своїх дітей до згаданої школи. Як зауважив Якуб Тильман: «Не йшлося про те, щоб відразу починати читати „Пана Тадеуша" – вчителі зробили ставку на інтеграційні та ознайомчі активності. На сьогоднішній день в школі навчається 70 українських дітей».

Тема освіти звучала також у виступі заступниці мера Сопота Маґдалени Чаржинської-Яхім. Практика Сопота показує ефективність інтеграційних програм у співвідношенні 50 на 50, тобто активності були розділені рівномірно для українських та польських дітей. На думку чиновниці, інтеграція в Польщі може найкраще відбутися в площині музики, адже більшість дітей з України мають музичну освіту.

Чиновниця згадувала безсонні ночі протягом перших трьох місяців війни, коли мерія шукала швидких рішень стосовно поселення. Перспективи нової хвилі біженців з України на зимовий період – а таких очікується від 100 тисяч до одного мільйона – можуть знов занурити адміністрацію не лише Сопота, але й інших міст Польщі в реалії весни-2022.

Ситуація із житлом навесні 2022 у Варшаві, зі слів історикині, соціологині, спеціалістки з питань міграції українців до Польщі, голови фонду «Наш вибір» Мирослави Керик, виглядала не настільки складною, як у Сопоті. «Ми створили формуляр для пропозицій і потреб поселення. Від 24 лютого ми отримали понад 11 тисяч звернень від поляків та українців, які мали бажання прийняти у себе біженців. Весь процес поселення – від запиту до нашого дзвінка з вказівками і адресою – тривав приблизно 30 хвилин», – каже вона.

Фото автора статті

Проте це історія з весни. Ситуація з минулого тижня, за словами Мирослави Керик, виглядає менш втішно: «Ми отримали 10 заяв про готовність надати житло і 800 дзвінків із запитом поселення». Основною причиною таких різких змін є припинення виплати так званих 40+, які держава виплачувала кожному волонтеру на одну поселену особу. Мирослава Керик звертає увагу, що поселення – це витрати, ростуть квартплата, ставка кредиту, а тому не можна гніватися на людей, які відмовляються приймати українців на проживання без доплати. Жити «в гостях» більш ніж пів року складно – і для тих, хто приймає, і для тих, кого приймають.

На відміну від ситуації в Норвегії, яку на початку описувала Олександра Дейнеко, в Польщі в таборах для біженців мешкає приблизно 80 тисяч осіб. Попри складні умови, уряд має намір запровадити оплату за проживання. Тобто 40-60 злотих за особу, які раніше покривала держава, тепер буде змушений сплатити сам українець. «Нам вдалося оскаржити цю ухвалу таким чином, щоб звільнити хоча б від обов'язку оплати за дітей. Самотня мама з двома малими мала б заплатити, в такому випадку, приблизно 3000 злотих на місяць», – додає Маґдалена Чаржинська-Яхім. 40+, на її думку, не було гарним рішенням, бо ставило українців у залежність від власників помешкання, оскільки не було до кінця врегульовано, які саме товари та послуги можна оплатити з цієї суми, а умови проживання відрізнялися залежно від щедрості і можливостей конкретних власників осель. На її думку, рішенням цієї проблеми є врегульована політика оренди. Іншим рішенням може бути використання так званих «пустостоїв», яких по всій території Польщі налічується понад 1,5 мільйона. Але їхнє використання потребує врегулювання ринку оренди.

Неможливість орендувати житло, на думку заступниці мера, демотивує українок у пошуку роботи, адже зарплата в більшості випадків навіть не покриє оплату за квартиру. А ще оренду житла ускладнює той факт, що багато поляків не погоджуються здавати житло українцям, додає Мирослава Керик.

Ринок праці теж має проблеми

Переходячи до питань, пов'язаних з ринком праці, Домінік Овчарек – директор програми соціальної політики Інституту суспільних відносин, який спеціалізується на питаннях ринку праці та соціального діалогу, в тому числі на становищі мігрантів на ринку праці, – перерахував ключові проблеми, пов'язані з працевлаштуванням українок у Польщі. По-перше, жінки з дітьми є найбільш вразливим прошарком суспільства в контексті працевлаштування, в даному разі ситуація ускладнюється через рівень знання мови, а також через те, що біженці перш за все потребують психологічного захисту та опіки, відповідно питання роботи не є першочерговим. Додаткову проблему становить питання легалізації дипломів. Очікувалося, що українці дадуть змогу вирішити проблему відсутності працівників на певних посадах, проте результат виявився дещо протилежним. Йдеться про те, що після початку війни з Польщі додому повернулися від 100 до 300 тисяч українських чоловіків, а це 2% ринку, задіяні в транспорті, будівництві та рільництві. Це спричинило згортання об'єму виробничої потужності частини польських фірм.

В Польщі є понад 300 професій, які регульовані таким чином, що на них не може влаштуватися особа, що не має відповідного польського диплома або закінчених курсів. В Сопоті самоврядування реалізувало ініціативу, в межах якої новоприбулі заповнювали анкету, де, зокрема, вказували свою професію. За потреби відповідні установи могли звертатися до цієї інформації і знаходити для українок роботу. Проте Маґдалена Чаржинська-Яхім згадує, що не може працевлаштувати в державних установах Польщі українців, хоч вона й має в базі жінок, які в Україні працювали на державній службі і мають керівний досвід чи досвід складання, наприклад, бюджетів, але в польських державних установах вони можуть виконувати лише адміністративні чи сервісні функції.

Впровадження тимчасової ухвали, яка би стосувалася спрощення такого працевлаштування для тимчасово переміщених осіб на потреби своєї громади, підтримав Домінік Овчарек. Він згадує про певні пілотні спроби створити альтернативний ринок пропозицій праці в партнерстві європейських країн, зокрема таких робіт, які не потребують присутності і можуть виконуватися на відстані – що є рішенням для матерів і батьків-одинаків. Домінік Овчарек наголошує, що ринок праці в Польщі не був досконалим і до 24 лютого, а хвиля біженців з України просто загострила існуючі проблеми, які стосуються насамперед легальності працевлаштування, договорів та зарплат. Він наголошує, що тут відповідальність та контроль частково лежать на плечах громадських ініціатив і профспілок. Суттєвою перешкодою у працевлаштуванні є також незнання мови.

Як поляки ставляться до українців?

Друга частина дебатів стосувалася площини духовної, інформаційної. Її модераторка, польська журналістка Аґата Ковальська, розпочала панель з результатів опитування «Добре чи погано, якщо українці залишаться в Польщі на довше?». 70% опитаних відповіли – добре, 25% – погано.

Говорячи про статистику, професор Міхал Білевич – соціальний психолог, професор Варшавського університету, керівник Центру досліджень упереджень Варшавського університету та викладач факультету психології Варшавського університету – звернувся до контексту останніх 8 років, акцентуючи на тому, що поляки – досить гомогенна нація, проте українці становлять вагому частину польського суспільства, а отже, прямі контакти українців та поляків сприяють руйнуванню стереотипів. Отже, ніщо не вказує на те, що українці могли би стати «козлом офірним» у разі загального погіршення рівня життя в Польщі як очікуваного наслідку кризи чи політичних перипетій.

Статистика свідчить, що поляки підтримують фінансування з бюджету ініціатив вивчання польської мови для іноземців, розширення кількості місць у школах або створення програм пошуку робочих місць для українців, проте якщо йдеться про 500+ або пошук житла – то тут ставлення поляків менш поблажливе. Тобто побоювання і упередження існують там, де є дефіцит.

Менш оптимістичне бачення має Олександра Гнатюк, україністка, перекладачка, професорка Києво-Могилянської академії та Варшавського університету, віцепрезидентка Українського ПЕН-клубу. Вона говорить про існування очевидних зон напруги в суспільстві щодо польсько-українських стосунків, проте чи дійде до ескалації, залежить від того, чи ця напруга буде штучно підігріватися. Інформаційна напруга, за словами Міхала Білевича, виникає органічно, як тільки кількість іноземців у суспільстві перевалює за 10%, і тут він наводить приклад євреїв у Польщі та антиєврейські кампанії минулого століття. Частка українців у Польщі вже більша за 8%, тому напруга, звісно, виникатиме, але ставлення до українців з боку поляків не має погіршуватися.

На думку Аґати Ковальської, частково справа тут в тому, що українці зараз захищають східний кордон Європи, воюючи зі спільним ворогом. Вона згадує також цитату Пйотра Пацевича про емпатію, яка виникає внаслідок акту допомоги: «Якщо я допомагаю, то починаю любити того, кому допомагаю, і це не означає, що я очікую взаємної любові від тих, кому допомагаю». Тобто поляки, допомагаючи українцям, сповнюються відчуттями приязні і любові. Наразі 6% поляків, тобто кожен двадцятий, поселив у себе українців, 50% суспільства бере участь у зборах коштів або речей.

4.

eprasa.pl 8b11ad05f4

ГРОМАДСЬКІ ВІСТІ

Українська співана поезія та пісня в Ольштині

Гурток ОУП в Ольштині запрошує на XIX Огляд української співаної поезії та авторської і сучасної пісні. Подія відбудеться 4 грудня об 11:30 у Державній музичній школі ім. Фридерика Шопена на вул. Костюшка 39. Цьогорічний Огляд присвячений захисникам України. Організаторами заходу є міська ланка ОУП в Ольштині, ДМШ ім. Фридерика Шопена та Міжшкільний пункт навчання української мови.

Coolbaba має свій ювілей

3 грудня у Вроцлаві відбудеться концерт гурту Coolbaba з нагоди 10-річчя існування колективу.

«Для нас Coolbaba – це не лише спільні концерти, репетиції та подорожі, а передусім досвід та цікаві пригоди, якими ми хочемо з вами поділитися. Цей концерт, безумовно, стане підсумком багаторічної співпраці п'яти абсолютно різних музичних особистостей і подякою за те, що ви досі з нами!» – запрошують члени музичної формації.

Coolbaba – це рок-гурт, заснований акторкою і співачкою Оксаною Терефенко. Українка має чималий досвід виступів на сценах різноманітних фестивалів та конкурсів. Окрім вокалістки, до складу формації входять інші представники української громади Польщі, у тому числі лемки, а також поляки.

Досі гурт Coolbaba можна було побачити на концертах на «Лемківських ватрах», на «Молодіжному ярмарку» у Ґданську тощо. Колектив створює власні композиції у стилях рок і фанк, а також твори, натхненні фолк-музикою. У репертуарі мають авторські пісні, написані українською мовою і лемківською говіркою. Деякі з них базуються на українській і польській поезії. Чотири роки тому вийшов дебютний альбом музикантів «Coolalbum».

Концерт з нагоди ювілею гурту відбудеться у вроцлавському клубі Surowiec (ul. Ruska 46A) о 19:00. Більше інформації – на фейсбук-сторінці гурту coolbababand.

Виставка до роковин Голодомору у Варшаві

24 листопада в галереї «Дім» Українського дому у Варшаві відбувся вернісаж виставки «Чорнозем». Її відкриття приурочено до 90-х роковин Голодомору.

«Ще в 2021 Україна була одним із найбільших експортерів зерна у світі. Через російське вторгнення цього року аграрії не змогли вчасно засіяти зерно. Сільгоспугіддя в місцях бойових дій потребують розмінування, продовольство не може виїхати з портів. Як і в минулому, росія знищує господарства, спалює поля, вбиває людей. Робить це за схожими на сталінські схемами: брехлива пропаганда, крадіжки зерна, знищення всього живого за етнічними ознаками. росія й досі не визнала злочинів, що спровокували масовий голод – геноцид у 30-х роках XX сторіччя», – читаємо в описі до події. На виставці представлено роботи українських мисткинь Сани Шахмурадової та Аліси Марченко, яка зараз працює у Варшаві, а також польської художниці Маґдалени Цємєркєвич.

Вона експонуватиметься в Українському домі до 22 грудня.

Нагадаємо, що кожного року четвертої суботи листопада українці вшановують пам'ять загиблих під час штучного голоду 1932-1933 років. Традиційно цього дня у храмах проводяться поминальні богослужіння і покладаються символічні горщики з зерном та свічками до пам'ятників та пропам'ятних таблиць жертвам голодоморів в Україні. Подібні вшанування відбуваються і у різних містах по всьому світу. У Польщі такі місця розташовані у Варшаві, Кракові, Перемишлі, Слупську тощо.

У Кракові зірвали зустріч з письменницею Оксаною Забужко

Як вже ми анонсували, 22 листопада у Кракові в межах Open Eyes Economy Summit відбулася церемонія вручення премії міської ради ім. Станіслава Вінценза Оксані Забужко. Напередодні урочистості у Міжнародному центрі культури Кракова було заплановано зустріч з українською письменницею. Подія почалася з представлення авторки та вступного слова. Оксана Забужко встигла подякувати Польщі за підтримку та премію, лауреаткою якої вона стала. А потім до сцени підійшла молода дівчина, яка попросила письменницю про коментар щодо Волинської трагедії, та вручила їй підручник з історії.

Це одна із групи протестувальників, які зібралися цього дня перед Центром. Як описує «Ґазета Виборча», серед них були як молоді люди, пов'язані з правонаціоналістичними організаціями (кілька – з балаклавами на обличчях), так і літні, переважно жінки, з біло-червоними прапорами. Деяким з них вдалося потрапити всередину приміщення.

Мали з собою транспарант із перекресленими обличчями Степана Бандери та Романа Шухевича і написом «Нічого собі культура», почали голосно вигукувати: «Ганьба місту!», «Зупиніть історичну брехню!», «Бандера вон за Дон!».

На зауваження ведучого про те, що ці особи перекрикують зустріч, хтось вигукнув, що «такою й була їхня мета». Натовп продовжував скандувати «Стоп історичній брехні та бандеризації» і «Тільки правда нас визволить». На місце подій прибули поліція та міська варта.

Оксана Забужко, перед тим як залишити зустріч разом з організаторами, промовила зі сцени: «Я не розумію, що сталося, як я стала особою контраверсійною для тієї частини осіб, присутніх в залі. Не схоже це на нормальне запрошення до діалогу. Це все дуже сумно і бридко». Організатори вивели Оксану Забужко з зали через бічний вихід.

Відповідальність за інцидент взяла на себе організація Młodzież Wszechpolska. У своєму твіттері вони опублікували повідомлення: «Міська рада Кракова вирішила присудити важливу літературну премію українській письменниці Оксані Забужко. Письменниця прославляє злочинців УПА та виправдовує Волинські злочини. Ми з цим не погоджуємося!»

Наступна зустріч української письменниці із поціновувачами її творчості запланована на 26 листопада в Ольштині. Про цю подію писатимемо у черговому номері тижневика.

Перед посольством росії з'явились таблички з назвою алеї Жертв російської агресії

18 листопада перед посольством росії у Варшаві з'явилися таблички з назвою алеї Жертв російської агресії. Про це повідомляє «Ґазета Виборча» з посиланням на Управління міських доріг Варшави (ZDM Warszawa).

«Велосипедна та пішохідна частина вул. Бельведерської від вул. Баґателі до перехрестя з вул. Спацеровою тепер називається алеєю Жертв російської агресії. На цьому відрізку знаходяться посольство росії та її колишній культурний центр. Назва вшановує пам'ять жертв російського вторгнення в Україну», – читаємо у твіттері УМД Варшави.

Нагадаємо, що надання частині тротуару по вулиці Бельведерській назви Жертв російської агресії у середині жовтня ухвалили депутати міської ради польської столиці. З 24 лютого простір перед російським посольством є місцем проведення антиросійських акцій, мітингів та виступів українських та польських активістів, які виступають за притягнення росії до відповідальності за війну в Україні. 16 жовтня, як ми вже писали, перед посольством відбулась акція «Референдум щодо анексії російського посольства».

Українці – серед відзначених нагородою президента Польщі

Фото з фейсбук-сторінки «Разом з Україною»

15 листопада Анджей Дуда всьоме вручив статуетки премії президента Польщі «За спільне благо» (Dla Dobra Wspólnego). В урочистій ґала-церемонії в Президентському палаці у Варшаві взяла участь також перша леді Польщі Аґата Корнгаузер-Дуда. Нагорода присуджується в чотирьох категоріях: особливо відданим людям, неурядовим організаціям і цінним суспільним проєктам, які розбудовують громадянське суспільство. Цього року переможцем у номінації «Діло – ідея, проєкт» стала група «ПАРАСОЛЬ» (PARASOL), яка надає допомогу громадянам України в межах співпраці між громадськими організаціями, органами державної влади, фірмами та приватними особами. До групи входять, поміж іншим, Перемиський відділ Об'єднання українців у Польщі. Плебісцит також відзначив ініціативу, яка проводиться в межах програми «Разом з Україною». Під час урочистої ґала-церемонії ініціативу представляли її члени Богдан Лукасік та парох греко-католицької парафії в Любліні о. Стефан Батрух.

«Хай живе Польща! Слава Україні!»

Фото Павла Лози

11 листопада в українському Народному домі зустрілися поляки та українці, щоб підняти символічний келих вина за незалежність. Цією подією разом відсвяткували незалежність Польщі.

– Ми ще два роки тому хотіли виголосити тост за незалежність, але такої можливості не було через два локдауни. Цього року ми вже можемо, і він багато в чому дуже символічний, – відзначив голова Перемиського відділу ОУП Ігор Горків. Діяч Об'єднання нагадав, що історія, яка іноді була непростою, пов'язує два народи.

– У День Незалежності Польщі незалежним і визволеним є Херсон. Це зворушливий момент, – продовжив українець, який звернувся до суспільства та влади Польщі зі словами подяки за допомогу, яку протягом дев'яти місяців надають Україні.

– Ми впевнені, що така підтримка триватиме. Разом із цим я хочу побажати Польщі та Україні добрих партнерських стосунків. Побажати, щоб справдилась приказка «Історія – вчителька життя». Щоб ми не повторювали помилок минулого і щоб, попри жорстокість війни, між нашими країнами народилося та тривало щось хороше. Власне, воно вже народилося, – наголосив Ігор Горків.

Виступив також лютніст-віртуоз із Перемишля Антоній Пільх. Поляк згадав своє перебування в Херсоні, коли був спостерігачем на Херсонщині на виборах під час Помаранчевої революції.

– Вже після виборів разом із місцевими українцями ми підняли тост, в тому числі за успіхи України. Насправді Україна має потенціал обігнати всіх. На жаль, як бачимо сьогодні, це вимагає багато крові, – сказав перемишлянин, який чи не вперше в житті «з такою честю і так щасливо» святкував незалежність Польщі.

– Сьогодні я вшановую не лише нашу незалежність, але й тих українських вояків, які разом із Пілсудським визволяли Київ, а потім постраждали. Так сумно, що тоді одна країна відновила свою незалежність, а іншій довелося так довго цього чекати. На щастя, ми сьогодні разом. І це найважливіше. Дуже дякую за це. Слава Україні! – підсумував Антоній Пільх.

Кілька десятків осіб, які прийшли до Народного дому, підняли тост за незалежність Польщі та звільнення Херсона, а потім разом заспівали гімни Польщі та України.

«Дякую тобі, Польще!»/ «Dziękuję Ci, Polsko!»

До Дня Незалежності Польщі Посольство України в Варшаві підготувало відеоролик «Дякую тобі, Польще!». Він присвячений дружбі та підтримці, яку з моменту повномасштабного вторгнення відчуває Україна з боку Польщі. Історія розказана від лиця українки, яка через війну була змушена шукати притулку для себе з дитиною в сусідній країні. Відео переносить глядача у перші дні війни – ту атмосферу страху, розгубленості, смутку та болю. Одночасно з цим показує нову сторінку в історії українсько-польських відносин – історії великої дружби між двома народами.

Відео можна подивитися на ютуб-каналі Українського дому у Варшаві (Ukraiński Dom w Warszawie). З нагоди Дня Незалежності Польщі з привітаннями до польського народу звернувся також надзвичайний та уповноважений посол України в Польщі Василь Зварич. У своєму зверненні він від імені всіх українців та українок подякував Польщі та її громадянам за допомогу та підтримку і побажав миру й безпеки. Наприкінці ролика також пролунав гімн Польщі у виконанні української співачки Джамали та учнів української школи у Варшаві.

Опрацював на основі повідомлень **Павло ЛОЗА**

Більше новин шукайте на сайті: nasze-slowo.pl

eprasa.pl 8b11ad05f4

ПОДІЇ

Фото надав автор статті

Генеральний консул України у Вроцлаві відвідав Лігницю

27 жовтня у Лігниці з візитом побував генеральний консул України у Вроцлаві Юрій Токар. Консульство України у Вроцлаві розпочало свою роботу з лютого цього року. Я, особисто знаючи пана Юрія, можу сказати, що це добра людина, патріот та гарний дипломат, який з пошаною ставиться до кожної людини. Він приїхав до Лігниці перш за все для знайомства з нашою українською школою. Ще у Вроцлаві на святі куті він оголосив, що хоче нас відвідати. Як кажуть наші люди, ми поколіннями ніколи не приходимо в гості з порожніми руками. Тож і пан консул привіз нам подарунок – українські книжки, в тому числі підручники. За це щиро дякуємо!

В нашій школі він зустрівся з заступницею директора Анною Корнаґою, вчителями та представниками батьків на чолі з головою батьківської ради Олею Мечинською – та, звісно, з учнями. Я як вчитель також представляв Об'єднання лемків. Під час зустрічі ми торкнулися таких тем:

1. Проблема участі дітей-громадян України в уроках української мови, історії і культури України. Консул зазначив, що українська влада па чолі з президентом Володимиром Зеленським прагнуть, щоб після перемоги України діти зі своїми родинами повернулися додому. Тож дітлахи не мусять забувати української мови, передусім малі. А старші діти самі виявляють бажання вивчати українську мову та літературу тут, на чужині. Ця заява для нас, етнічних українців, є дуже цікавою та надає зовсім іншого сенсу навчанню української мови. Як вчитель я це розумію. В польських школах молодь читає твори Міцкевича, Кохановського, Ожешко та інших відомих письменників у межах навчальної програми, і здебільшого самі польські учні не звернулися б до тих творів, адже вони більше цікавляться сучасною літературою, як-от «Гаррі Поттером». Проте вони також мусять пізнавати «історичних» письменників. Українська молодь мислить подібно, хоча в сучасній ситуації війни твори Шевченка, Франка, Лесі Українки та інших наших митців-пророків правди допомагають, зміцнюючи дух у боротьбі з росією. Їхня творчість знову стала актуальною.

Пишучи цю статтю, дивлюсь теленовини: передають, що 10 млн українців наразі не мають електроенергії. Тож і навчання онлайн неможливе для дітей, що перебувають поза межами України. А до того 40% учнів з України, які живуть у Польщі, навчались дистанційно. Тож сьогодні є велика потреба у тому, щоб діти могли брати участь в уроках української мови, літератури та історії і культури України.

2. Друге актуальне питання – це нострифікація дипломів для вчителів з України, які хочуть у Польщі працювати у педагогічній галузі. Консул підтвердив, що сьогодні існує проблема з нострифікацією дипломів для вчителів та лікарів. Він сподівається, що вона буде вирішена на рівні міністерств Польщі і України, але, з іншого боку, це також залежить і від місцевої влади. У Вроцлаві, де дуже багато біженців з дітьми, вчителі з України працюють у школах як «wspomagający». Тож існує і така можливість, і, гадаю, вчителі з України є дуже важливими для Польщі.

3. Юрій Токар розповів про роботу консульства у Вроцлаві. Він не сподівався, що стільки людей відвідають його зі своїми проблемами. Але підкреслив, що консульство прагне всім допомогти. Шкода, що зима та її важкі умови вчергове викликають потребу емігрувати з України. Консул вкотре наголосив на вдячності Польщі і полякам, які приймають біженців. Але, з іншого боку, якщо виникають якісь негативні інциденти з українцями в Польщі, цей досвід часто переноситься на усю громаду біженців з України. Це сумно, бо шкодить відбудованим відносинам між польським і українським народами.

Відвідавши українську школу у Лігниці, Юрій Токар підкреслив, яку значну роль вона відіграє в житті нашої громади не лише в Польщі, а і поза її межами – усюди, де живуть українці. Пан консул залюбки зустрівся з учителями та учнями. Були теплі слова, спільні фотографії та почуття єдності в любові до України.

Після цього ми вирушили до спортивної школи – гуртожитку команди «Мєдзь Лігниця», де живуть наші гості – біженці з України. Там зустрілись з представниками влади міста на чолі з віцемером Лігниці Кжиштофом Душкевичем. Також нас супроводжували пані Оля Мечинська та представник фонду «Pomagamy i kropka», яка допомагає біженцям та мешканцям в Україні. Нас зустріли з великою гостинністю – стіл, за який запросили гостей, був повен національних страв, приготованих пані з України. Ми бачили, з одного боку, скромні умови їхнього життя, а з іншого – щирість, гостинність і вдячність добрим полякам. Мене особисто зворушило, що, живучи тут, вони намагаються допомагати Україні. А ще зворушила їхня мрія – якнайшвидше повернутися до рідної країни... Дай Боже, до країни, де не буде війни, а буде лише перемога.

Віцемер підкреслив, що місто Лігниця від початку війни допомагає біженцям, і передусім ця допомога реалізується через нашу школу та гуртожиток.

Наприкінці зустрічі ми з консулом відвідали школу EDUCROSS, де навчаються повнолітні люди з України (майже 900 осіб). Нас зустрічали короваєм на вишитому рушнику. Задавали дуже конкретні питання. Як вирішити проблему: утікаючи, багато документів залишили в Україні? Як зарадити тому, що пенсіонери з України хочуть працювати тут, у Польщі? Також згадали проблему з нострифікацією документів для вчителів, які наразі пробують навчати онлайн своїх учнів, розкиданих по всій Європі. Також існує проблема з поєднанням законів України та Польщі. Запитували, чи є можливість відкрити консульство у Лігниці. І всіх турбує зима в Україні.

На всі запитання пан Юрій відповідав чітко і по суті, намагаючись допомогти кожному. На жаль, у Лігниці не може бути консульства, адже це невелике місто. Можливо, працівники консульства частіше відвідуватимуть Лігницю, щоб допомагати громадянам України.

На цій ноті закінчився перший візит консула Юрія Токаря до Лігниці. І в моїх очах після цього візиту Лігниця є «малою Україною», яка розвивається в тому числі завдяки її громадянам. ■

Адам ВЄВЮРКА

Продовження з 2 сторінки

Визначальним у ставленні поляків до українців Олександра Гнатюк вважає відчуття страху, яке об'єднує перед обличчям спільного ворога. Але також наголошує, що важливо будувати комунікацію на меседжах, які об'єднують та підсвітлюють проактивність українців і поляків. В більшості випадків, коли говоримо про негатив у мережах (зокрема, вибух таких антиукраїнських висловлювань припав на 2014-2015 роки) – на думку Олександри Гнатюк, йдеться перш за все про «російські вкиди», тому важливим завданням є розвиток у суспільстві критичного мислення і базових навичок кібербезпеки та аналізу інформації. «Те, чого українців навчила війна, починаючи з 2014 року, – це навичок інформаційної безпеки, чого, на жаль, не можна сказати про Польщу», – каже професорка.

Стосовно популярного меседжу про збільшення черг до медичних установ Аґата Ковальська отримала від заступниці голови ради NFZ, докторки Малґожати Галонзки-Соботек статистичну інформацію: майже півтора мільйони українців отримали PESEL, 500 тисяч з них платить внески у медичне страхування, а черги до лікарів після 24 лютого не стали набагато довшими.

Те саме можна сказати про сплату податків: українці, яким вдалося знайти офіційну роботу, вже повертають у бюджет частину отриманих від держави коштів.

Чи схочуть українці повертатися після перемоги?

Розуміння одне одного зростає з обох боків. Міхал Білевич згадує дослідження Вадима Васютинського – психолога, професора Інституту соціальної та політичної психології у Києві – стосовно визнання відповідальності українцями за злочини проти поляків та євреїв. Дослідження показує, що ця відповідальність зростає. Здавалося б, у контексті нової хвилі національно-визвольної боротьби на перший план мають виходити лише настрої глорифікації українцями своїх національних героїв, проте бачимо також тенденцію усвідомленого руху на єднання із західними сусідами, зокрема, поляками.

Не забуваймо про те, що новоприбулі українці у Польщі «в гостях», а після перемоги їх чекає велике прибирання в себе вдома. «Напевно, найбільшою дилемою є питання: залишитися чи повернутися. Як свідчать результати міграційних досліджень, чим довше триває війна, тим менш охоче люди прагнуть повертатися додому. В березні цього року планували повернутися до України 60%, а в червні ті ж 60% обрали варіант „не впевнений/не впевнена"», – каже Олександра Дейнеко.

Втім, дослідниця стверджує, що це не вердикт – це радше рівняння з багатьма невідомими, оскільки реальність біженця – подвійна невизначеність. З одного боку, питання інтеграції на новому місці, з іншого – невідомість, пов'язана із ситуацією в Україні. Проте є побоювання, що додому не повернуться ті, хто має мало мотивів для цього, хто втратив житло чи рідних, але також і жінки з дітьми шкільного віку, оскільки малюки чутливі до зміни шкільних систем, і батьки не схочуть виривати дітей із налагодженого навчального процесу.

Напевно, дилема «залишитися чи повернутися» постає найгостріше у Польщі через відносну безбар'єрність інтеграції, і тут Олександра Дейнеко виділяє кілька аспектів, які гратимуть на користь «залишитися» – це культурна і мовна спорідненість. Польська мова зрозуміліша для українця, ніж німецька, французька чи англійська. Соціальні зв'язки, сформовані в Польщі, давніше, тож нові біженці мають певний ґрунт для швидшої інтеграції.

У підсумку маємо: чим кращою буде інтеграційна політика європейських держав, тим меншим буде бажання біженців, чи то пак вимушених мігрантів, повернутися до України.

І тут постає чи не найважливіше питання – якою ж буде реінтеграційна політика України стосовно вимушених мігрантів? «Те, як держава зможе почути потреби біженців, які механізми реінтеграції будуть запропоновані, так само суттєво вплине на ухвалення рішення щодо повернення», – каже Олександра Дейнеко. Йдеться тут перш за все про відбудову житла, визнання закордонних дипломів, перспективи працевлаштування.

Іншим ключовим фактором дослідниця називає питання «низової реінтеграції» – яким буде ставлення українців, що залишилися в Україні, до біженців після перемоги? На її думку, є просте рішення, яке повинно сприяти реінтеграції: це дотримання вимушеними мігрантами формули «бути українцем сьогодні – наближати перемогу завдяки своїй активній діяльності». «Ми можемо ставати тими мостами, які поєднуватимуть громаду, що приймає, і нашу рідну громаду – тих, хто хоче допомогти, і тих, кому ця допомога дуже потрібна. Після перемоги ми зможемо формувати таку міжнародну співпрацю саме на локальному рівні та бути важливими агентами відбудови українського суспільства», – певна Олександра Дейнеко. ■

Мирослав ТРОФИМУК

eprasa.pl 8b11ad05f4

УКРАЇНА

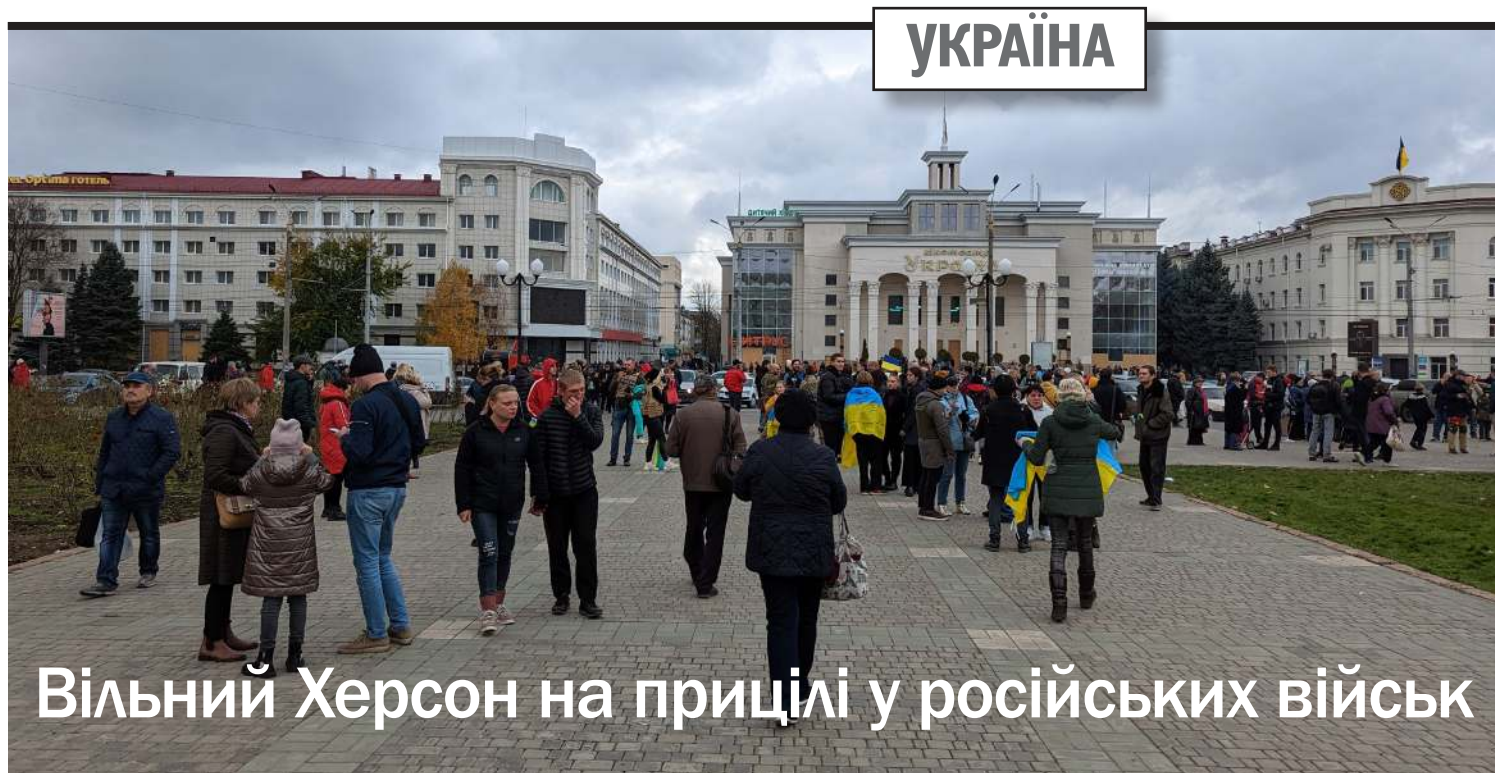

Вільний Херсон на прицілі у російських військ

На зміну післявизвольній ейфорії у Херсоні приходять проблеми з функціонуванням прифронтового міста. З одного боку, відновили роботу українські супермаркети, поновлено залізничне сполучення, у місто подали електроенергію. З іншого, жителі Херсона все частіше піддаються артобстрілам.

Визволення Херсона чекали не лише жителі міста, чекала вся Україна. Упродовж кількох місяців представники української армії та уряду на чолі з президентом Володимиром Зеленським заявляли, що Херсон буде звільнено.

На успіхи української армії чекав і Миколаїв, адже південна частина Миколаївської області була окупована, російські позиції знаходились недалеко від міста. Це означало, що Миколаїв перебував під безперебійним вогнем російської реактивної артилерії.

росіяни самі не відступили

З кінця липня українська армія продовжувала атакувати матеріально-технічне забезпечення російських військ за допомогою американських ракетних установок Himars. Цілями ЗСУ були не лише склади боєприпасів і командні пункти, а й мости у Херсонській області. Ці атаки успішно обмежили канали постачання російських військ.

Наприкінці серпня з'явилася інформація про український контрнаступ на півдні країни. Однак інформаційне ембарго викликало у багатьох експертів сумніви в тому, що насправді існує велика українська операція. Тим більше, що у вересні увагу громадськості та аналітиків привернув несподіваний успіх контрнаступу на Харківщині.

Тим не менше, українські військові на півдні весь час наступали. росіяни збудували там кілька ліній оборони, прорвати першу лінію ще не означало успіху. Важкі бої тривали. Молодий офіцер аеророзвідки Павло каже, що інформація про самостійний вихід росіян, як про це писали у медіа, не відповідала дійсності.

▲ Генерал Дмитро Марченко

– Ми вибивали їх звідси. З кінця серпня до середини жовтня ми вели активні наступальні дії. Ми прорвали їхню першу лінію.

Українській армії не вдалося повністю знищити відступаючі російські війська, проте, за словами Павла, ворог зазнав значних втрат. Він сам вважав, що для знищення росіян на півдні знадобиться набагато більше часу.

– Досвідченіші товариші були певні, що ми відтіснимо росіян з правого берега. Однак мені було важко в це повірити. Ми постійно були під щільним вогнем їхньої артилерії. Під час розвідувальних польотів я бачив, скільки у них техніки і бійців.

З Павлом ми розмовляємо у районі села Новогригорівка. За кілька кілометрів звідси донедавна були російські позиції.

Дорогою іноді можна відчути трупний запах, який потрапляє до машини навіть через закриті вікна. Ніколи не знаєш, людина це чи тварина. Скрізь стирчать застряглі уламки ракет, чимало з них – касети, які несуть заряди. На піщаній дорозі лежить з десяток снарядів від великокаліберного кулемета.

– Коли наступали наші, тут спалили російський БМП. На цьому перехресті загинув один із російських військових, важка техніка наїхала на нього і його вбило у землю.

З першого погляду важко розпізнати, що на дорозі лежить тіло російського солдата, здалеку здається, це просто уніформа. Однак зблизька видно руки й ноги. За кілька метрів на землі валяється шолом на кшталт того, що носили російські десантники, ймовірно, він належав мертвому росіянину.

Фестиваль свободи

Коли їдеш трасою з Миколаєва до Херсона, перші кілометри за вікнами виглядає так, наче війни тут не було. Є блокпости, проте вони наявні в інших областях. Втім, якщо придивитися, можна, наприклад, побачити на узбіччях залишки снарядів, дерева, зрізані і надламані пострілами чи осколками. З кожним кілометром слідів стає більше – зруйнована АЗС, розстріляні будинки, протитанкові загородження.

11 листопада українська армія увійшла до Херсона. Упродовж кількох днів у місті панувала радісна атмосфера Фестивалю Свободи. Побачивши машини та автобуси, що в'їжджали в місто, люди розмахували руками. Дехто тримав синьо-жовті прапори.

– Я плакала від радості, коли прийшли наші солдати. Ми так чекали. Це важко описати. Ми жили тут як у пастці. За 200 метрів від нашої хати був їхній пост. Я була у такій депресії. Слава Богу, все пройшло, – розповідає літня пані, яку я зустрів у передмісті Херсона.

За словами жінки, чимало людей з її вулиці виїхали. За приблизними підрахунками, на момент визволення в місті перебували 80 000 осіб з майже 280-тисячного довоєнного міста. Ця жінка не виїхала, адже не хотіла залишати рідне місто. Дбала, щоб «дітям було куди повертати».

– Діти сказали по телефону перед самим звільненням, щоб ми не переживали, що все буде добре. Насправді все сталося так швидко і несподівано. У свої 70 років мене переповнюють емоції, – говорить вона, плачучи.

Жінка перепрошує за свій суржик, пояснює, що живе тут 50 років і в місті панує російська мова.

– Для мене навіть російська тепер огидна, я, мої діти та онуки більше ніколи не розмовлятимемо російською, – переконано говорить моя співрозмовниця.

Герої у звільненому місті

Кілька днів після визволення у місті немає ані світла, ані води, однак для багатьох жителів, які збираються у центрі міста на площі Свободи, це не має значення. Вони приходять насолоджуватися свободою.

Для них кожен український воїн, який там з'являється, є героєм. Діти та підлітки просять їх підписати українські прапори, які вони носять. Причому не лише на прапорах – ще й на куртках та сумочках. Люди обіймають військовослужбовців і фотографують їх.

Раптом на площі зчиняється галас.

– Марчелло! Це наш герой, це наша легенда, – голосно каже хтось, показуючи в бік військових.

Марчелло – генерал Дмитро Марченко, який керував обороною Миколаєва у перші тижні війни. Він не тільки запобіг взяттю міста, але й зупинив наступ росіян на Одесу. Від літа Марченко знову у Миколаєві.

Його відразу ж оточили люди, які фотографувалися з ним на пам'ять і просили підписати прапори. Генерал терпляче виконував усі прохання. У центр міста він прийшов без озброєного супроводу. Журналісти його також не супроводжували. З іншого боку, було помітно, що йому приємна радість мешканців.

Одна з жінок підходить до генерала і довго його обіймає. Видно, що для неї це надзвичайно важливий момент.

Однак генерал Марченко був не єдиною знаменитістю, яка з'явилася у четвер, 17 листопада, у центрі Херсона.

– Це ж наш голос Майдану, це наша легенда, – каже жінка, побачивши одного з військових.

Це Євген Нищук *(на фото)*, актор кіно і театру, у 2014-2019 роках міністр культури. Втім, для багатьох він асоціюється з іншою роллю, адже Нищук був голосом, або речником, Майдану під час Помаранчевої революції 2004 року та Майдану на зламі 2013-2014 років. Тому зараз в армії він носить позивний «Голос».

6. →

eprasa.pl 8b11ad05f4

ПОДІЇ

Українська культура під час війни

В межах JarmaRock FEST 19 листопада в Європейському центрі солідарності у Ґданську відбувся форум, присвячений сприйняттю української культури в Польщі та у світі під час війни. В дискусії взяли участь: співачка Марія Бурмака; історик, професор Ґданського університету Ігор Галагіда; диригентка українського хору «Вирій» у Ґданську, композиторка Ганна Тєкучева; менеджерка культури і перекладачка Катерина Бродовська та драматургиня і сценаристка Наталя Уварова. Дискусію модерувала журналістка Мар'яна Кріль.

На запитання про те, як війна вплинула на його професійну активність, проф. Ігор Галагіда зауважив, що після 24 лютого постійно отримував запрошення від журналістів коментувати поточні події, розповідати про українську тотожність, історію, специфіку Донбасу та загалом Східної України. Зараз зацікавлення дещо зменшилося. «Війна – це таке явище, яке спочатку шокує, а потім люди звикають. На жаль, звикають також люди в Україні», – говорив проф. Галагіда. Втім, зацікавлення українською культурою в Польщі все ж відчувається, але воно стосується відомих прізвищ. Наприклад, його знайомі у розпал воєнних дій на Харківщині часто запитували, чому там залишається відомий письменник Сергій Жадан. Марія Бурмака, у свою чергу, зауважила, що присутність того ж Жадана мобілізує решту місцевої громади. Вона також розповіла, що від 24 лютого була у Києві і не планувала виїжджати. «Роль музикантів та інших публічних осіб дуже значна. Якщо я маю звання народної артистки України, то мушу бути зі своїм народом», – певна співачка. Позитивно у суспільстві сприймається й те, що багато артистів пішли на фронт, служать у патрульних структурах або займаються волонтерською роботою. Цей особистий приклад також надихає. Марія Бурмака звернула увагу на ще один важливий аспект – зараз концерти в Україні і світі мають благодійну основу. «В середині жовтня я була на концерті в Едмонтоні. Завдяки українцям Канади ми тоді зібрали кошти на допомогу одному з військових шпиталів», – каже співачка. Вона підкреслює, що і ґданський фестиваль зі своєю популярністю і довгою історією належить до тих, які не дозволяють забути про біди українців і те, що над країною продовжують вибухати бомби.

Про активність артистів говорила й Катерина Бродовська. Вона зауважила, що напрочуд цінною є точкова допомога. За такою схемою працює, наприклад, гурт ТНМК, який, концертуючи, збирає кошти на тактичні аптечки. Вона згадала й про промоцію української музики в Польщі, оскільки вже вісім років займається зламом стереотипів про українську культуру – мовляв, крім шароварщини і попси там нічого немає. Її активність – це й боротьба з комплексом меншовартості серед українців: «Дуже багато наших виконавців здобували популярність за кордоном, і тільки після цього їх визнавали в Україні», – каже Катерина Бродовська. Вона постійно намагалася донести людям, що крім Вєрки Сердючки існує, наприклад, і гурт Dakh Daughters.

7.

Продовження з 5 сторінки

– Я вкрай зворушений. Мені дуже подобалося бувати у Херсоні до війни. Зараз піду до місцевого театру, – каже Нищук.

На думку Нищука, визволення Херсона є важливим не лише з військової точки зору, а й з психологічної як для українців, так і для всього вільного світу.

«Голос Майдану» записався у добровольчий батальйон одразу після повномасштабного російського вторгнення. Його відділ спочатку діяв на лінії Ірпінь-Буча, а потім вирушив до Миколаївської області. Зараз Нищук служить у аеророзвідці Збройних сил України, а військовий досвід здобував безпосередньо на полі бою.

Ще раніше, 14 листопада, місто відвідав Зеленський, що, мабуть, викликало обурення в кремлі, хоча офіційно речник президента рф Дмітрій Пєсков обмежився заявою, що Херсон – російське місто.

Життя під окупацією

Оксана, яка довго обіймалася з генералом Марченком, розповідає, що була на площі у перші години після входу ЗСУ.

– Важко передати цю атмосферу. Коли я приїхала сюди, побачила стільки українських прапорів, які люди ховали під час окупації.

Оксана працює в онкологічному відділенні лікарні. Її мати страждає на хворобу Альцгеймера, тому жінка залишилася у місті під окупацією.

– Важко було, до нас у лікарню приходили. Їм було дуже неприємно, що ми розмовляємо українською. Ми тихо сказали одне одному «Слава Україні».

Якось до них у кабінет зайшов місцевий колаборант, призначений росіянами міністром охорони здоров'я.

– Коли він побачив біля мого столу дерев'яний тризуб, зламав його і затоптав ногами.

Але Оксана *(на фото)* каже, що посіпак було небагато.

Серед багатьох людей на площі привертає увагу жінка з песиком на руках. На шиї тварини синьо-жовта стрічка. Галина приїхала сюди з друзями, також Галиною і Олександром, на інвалідному візку.

– Це сльози радості, що все закінчилося. Важко було, перш за все, морально. Ми живемо на острові (район Корабельний), там одна дорога і міст. Треба було весь час проходити через їхній пост, – пояснює чоловік.

Усі троє пригадали одного «рудого солдата» з відділку, який знущався над людьми.

– Він навіть сказав одній дівчинці, коли знайшов щось у неї на телефоні – якщо не зітреш, я тобі покажу – ти це запам'ятаєш на все життя.

Кажуть, що й донецькі були поганими. А в кінці, після референдуму, відправили мобілізовану молодь. Ті вже навіть паспорти не перевіряли.

– Під час так званого референдуму до нас не приходили. росіяни стояли біля магазинів, двоє зі зброєю та урною. Це нормально, «референдум» під автоматами? Ми не бачили, щоб хтось до них підходив. Ми у квартирах вимикали дзвінки, робили вигляд, що нас немає вдома, – розповідає Олександр.

Вони кажуть, що дотримувалися інструкцій руху опору в інтернеті, заходили на українські сайти через програми VPN. Однак по телефону можна було говорити лише на нейтральні теми. росіяни підслуховували розмови і реагували на ключові слова, наприклад, «рашка».

«Мені дзвонила донька з Польщі, але я знала, що нічого не можу їй сказати», – плаче Галина.

Вільні, проте у небезпеці

За кілька днів після звільнення у центрі міста вишиковуються черги за гуманітарною допомогою. Це нагадування, що перед містом та його жителями попереду чимало проблем.

Зразу після визволення у Херсоні працювали ринки і кілька маленьких магазинів, однак з російськими продуктами, ціни на які були високі, а люди скаржилися на їхню якість. Місцеві овочі, такі як картопля, капуста, морква та цибуля, були дешевими.

Навіть добратися до міста у перші дні після визволення було нелегко. На головній трасі росіяни підірвали міст. Однак 19 листопада Укрзалізниця запустила перший пасажирський потяг Київ-Херсон *(на фото внизу)*.

У Херсон вже повернулися перші українські супермаркети, а 26 листопада енергетикам вдалося підключити місто до електромереж. На жаль, через день росіяни їх пошкодили. Лінії можна відремонтувати, однак усе це свідчить про небезпеку для мешканців. Від російських військ Херсон відокремлює лише Дніпро. У перші дні у центрі міста епізодично, здалеку, було чути звуки артилерії. Останніми днями росіяни посилили артилерійські удари по місту і вже загинуло близько десятка людей. Тому влада закликає мешканців евакуюватися.

Петро АНДРУСЕЧКО,
Херсон – Київ
Фото автора статті

eprasa.pl 8b11ad05f4

ПОДІЇ

Інакшою є ситуація з польським середовищем. Тут просто питають, що Україна має цікавого, і це оцінюють. «А з нашими людьми доводилося працювати більше. Треба було їм показати, що вони можуть цікавитися саме своєю культурою і тим, що в ній відбувається», – каже Катерина Бродовська. Втім, менеджерка стверджує, що зараз вектор дещо змінився, і українці за кордоном врешті почали підтримувати своє. «Культура – це також фронт», – відзначає Катерина Бродовська.

На цьому фронті працює і Ганна Тєкучева з хором «Вирій», який було засновано, щоб українські мігранти у Ґданську не почувалися покинутими на чужині, могли відволікатися від праці і доторкнутися до чогось свого. Колектив, зокрема, робив флешмоби – співання колядок у міському просторі. Саме тоді багато людей підходили і дякували за дещицю рідної культури. «Завжди це були сльози, обійми та подяка. Відчувалося, що ти на доброму шляху», – каже Ганна Тєкучева. «Вирій» після початку війни проводив концерти, щоб збирати кошти на допомогу Україні. Зараз якісь благодійні заходи відбуваються практично щотижня. На концертах завжди розповідають, чому вони тут, про свою країну і те, що там відбувається. Говорять, що хтось зараз втратив оселю, а хтось – ще у 2014. «На цих заходах ми є голосом нашої країни, і це теж важливо», – підкреслює диригентка.

Театр «Навпаки»

У свою чергу, Наталя Уварова зауважила, що війна не зупинила роботу українських драматургів. Вони, наприклад, вже з першого дня нападу знімали на телефони ролики і, знаючи мови, інформували світ про те, що відбувається в Україні. Важливо, що це був не медіаопис ситуації, а особистий. В письмових творах, які під час війни вийшли друком, драматурги також діляться особистим досвідом: «У кожного своя історія – хтось залишився в Україні, хтось виїхав або пережив доволі травматичний досвід. Про це вже є п'єси, які можна читати», – каже пані Наталя. Ці твори можна знайти за посиланням ukrdramahub.blogspot.com – вони безкоштовні, їх можна брати для використання. В Україні проводяться читки таких п'єс, під час чого завжди відбувається збір на підтримку армії.

В ході дискусії проф. Ігор Галагіда зауважив, що, говорячи про культуру українців у Польщі, треба розуміти, що після II Світової війни тут залишилися всього 150 тис. українців, яких відразу розселили по всій державі з метою асиміляції. Вони жили у заляканості, і певні зміни відбулися лише у 1956 р., коли влада дозволила створити Українське суспільно-культурне товариство. Воно організувало перші заходи, згодом до Польщі почали потрапляти представники української радянської культури: ансамблі, хори тощо. Проте основні культурні ініціативи брали на себе українці з Польщі. Так, вони зводилися до фольклору і «шароварщини», але, як зауважив професор, це мало й позитивний момент. «Бо це було протистояння асиміляційним процесам. Для цього можна було ходити до церкви – або брати участь у хорах, драмгуртках тощо», – каже Ігор Галагіда. Він підкреслює, що більшість тодішніх українців складали селяни, оскільки інтелігенція або загинула, або подалася на Захід. Тому єдиний вихід для національного виживання вони бачили у фольклорі. Так тривало довгі роки, причому винятком був хор «Журавлі», який звертався до вищої культури, української музичної класики.

Ситуація змінилася у 80-х роках з появою нового покоління, яке не знало страху батьків і дідів, у доросле життя входило за часів Солідарності і боротьби за свободу. Воно не мало комплексів і вміло налаштовувати відносини з польським середовищем. «Вони в культурі почали сягати до інших жанрів – з'явилися сучасні експериментальні театри, утворились перші рок-гурти тощо. Тоді виникли також перші контакти з українським андеґраундом. До Польщі почали приїжджати ансамблі, які починали свою кар'єру в Україні, такі як «ВВ» чи «Брати Гадюкіни», – згадує Ігор Галагіда. Тоді й польське середовище, зокрема, демократичне підпілля, почало цікавитися українською культурою та спільною історією. Але, як зауважує історик, складне минуле і польсько-український конфлікт, а особливо стереотипи, що насаджувалися за комуністичних часів, і нині залишаються призмою, крізь яку польське суспільство сприймає наші взаємовідносини, в тому числі й культурні.

В дискусії за участі публіки режисерка JarmaRock FEST Оксана Терефенко підкреслила, що присутність серед організаторів гостей з України дає новий погляд на низку питань, в тому числі щодо способів промоції заходу. «Вони також відкривають нам очі на потреби українців з України», – відзначила Оксана Терефенко. Ці потреби інші, ніж в нацменшини, а завдання організацій та лідерів – їх вміло поєднувати. Взагалі присутність громадян України цього року дозволила максимально розширити і зробити цікавішою програму ярмарку. Як режисерка театру «Навпаки» Оксана Терефенко цінує допомогу гостей щодо мови, а особливо правильного наголошування слів.

Наступний учасник дискусії, владика Ольштинсько-Ґданської єпархії УГКЦ Аркадій Трохановський, підтвердив, що для українців у Польщі культура завжди була на першому місці, оскільки дозволяла впоратися з асиміляцією і розчиненням у польському суспільстві. І саме «шароварна» культура була їм найближчою, рідною. Водночас владика зазначив, що ярмарок є площиною, де українська культура проявляється широко і багатогранно: «Я тішуся тим, що ми маємо нових прихожан, артистів і діячів культури в нашій громаді», – наголосив владика Аркадій Трохановський. Ця нова сила, на думку ієрарха, дозволить усій громаді позбутися застарілого комплексу меншовартості і заохочує ширше представляти українську культуру польському суспільству.

До дискусії приєднався також Олег Гнатюк, який був серед тих, хто починав організувати JarmaRock FEST у Ґданську. Він дуже тішиться продовженням цієї ініціативи і високим рівнем заходу. Викликом, на думку пана Олега, залишається вихід із «національного гетто»: захід, без сумніву, популярний серед різних українських громад, але ним і надалі мало цікавляться польське суспільство та масмедіа. «Йдеться про те, щоб люди, які звертаються до тисячної публіки, були присутніми там, де відбувається щось добре і гарне», – відзначив Олег Гнатюк. Він зауважив також, що велике значення для громади має публічне вшанування і наша присутність на таких подіях, як роковини Революції гідності чи Голодомору.

У свою чергу, представниця теперішніх організаторів заходу, голова Поморського відділу Об'єднання українців у Польщі Єлизавета Кремінська, наголосила на значенні мови. Вона дуже позитивно оцінила перехід українських гуртів з російської на рідну. У відповідь на запитання голови Поморського ОУП Оксана Білозір зауважила, що питання мови зараз активно обговорюється в творчих українських колах. Підтвердила, що багато артистів переходять на українську, але є і такі, які досі ані слова не сказали з приводу війни. Водночас вона підкреслила, що зараз важливіше не з'ясувати, хто більший або менший українець, а об'єднати зусилля для перемоги над агресором. Так чи інакше, в ході дискусії пролунало твердження, що позиція відомих осіб є важливою, в тому числі в мовному питанні, оскільки вони є лідерами суспільної думки в сучасному цифровому світі. При тому, як зауважила Катерина Бродовська, нинішні суперечки навколо мовного питання можуть використовуватися ворогом для роз'єднання українців.

Війна ніколи не має бути шляхом до позитивних наслідків, але, як показала ґданська дискусія, саме війна помітно динамізувала українське культурне життя у Польщі. Важливо також, що зараз кожен український захід, в тому числі й JarmaRock FEST, має благодійну складову з метою підтримки українців у перемозі над московським окупантом, який давно уже з культурою і гуманністю не має нічого спільного. ■

Григорій СПОДАРИК
Фото автора статті

eprasa.pl 8b11ad05f4

О Лемковині з другой страны

Долгы рокы писал єм о нашых майстрах слова, переважні поетах, такых як Богдан Ігор Антонич, але и о Єжи Гарасимовичу. Были тіж такы як прозаік Володимир Хиляк, а з тамтого боку кордону Василь Хомик, Володимир Барна ци нашого – Яків Дудра и Володислав Ґрабан тай цілий ряд іншых лемківскых авторів. Найвеце, з посеред більше як 30-тьох текстів, заняли Антонич, Гарасимович и Хиляк, бо іх вклад в нашу літературу є найбільш вагомий. В першого з них Лемковина сперед 1947 рока рясніє вшыткыма кольорами дугы (веселкы) на зеленых верхах Бешкіду. Його вершы переповнены сут реальныма и магічныма елементами лемківскых сіл и жытьом іх мешканців. Гарасимович вказал Лемковину часів війны и років по выгнаню. Горе и біль Лемків, образы зруйнуваных, порожніх сіл и церков, то основны мотивы його творів. Не найдеме серед нашых поетів другого такого. Ту пригадам, же мам на увазі польского автора, який признавал ся до свого руского кореня и з таком силом показал в своїй творчости, хоц бы в *Lichtarzu ruskim* трагедію Лемків, яку пережывали они по 1947 році. В Хиляка находиме історию мешканців Бешкіду, іх жытя в другій половині XIX століття. То Він позволил нам в своїм романі *Щыбеничний верх* зазріти в епоху, коли в нашых горах базували ся конфедераты Казімєжа Пулаского и принесли нашым предкам немало терпіня.

Так кус схематично и «експресово» пригадую ту головну проблематику творчости тых авторів. Каждий з прикликаных ту и цілий ряд не спомнутых вносили або вносят ищы свою лепту до неї, як Барна ци Грабан. Не місце ту віднести ся до понятя «нашой літературы», бо не вшыткы єднаково єй розуміют. По-мойму, тото што торкат ся нас, нашой історії, культуры, суспільства, незалежно од того де хто пише и жыє вносит свій вклад до єй різноманітности и богатства.

Тот вступ здал мі ся потрібний до того, жебы-м міг без специяльных застережень представити невелику книжочку *Moja Łemkowyna* и єй автора Krzysztofa Kasperczyka. На тот томик и самого Автора трафил єм цалком припадком завдякы тому, же в остатню суботу серпня того рока поіхали-зме до Кривой, де пані Аня Добровольска організує циклічний міні фестіваль, в якому берут участ лемківскы и польскы выконавці. Слухали-зме выступу гурту «Гудаків», «Wszystkiego najlepszego» и іншых. «Гудакы» сьпівали по-нашому, а решта выступуючых по-польскы або кус по-лемківскы. Почул єм там назвиско п. Касперчика, бо єден гурт выконувал сьпіванкы з його текстами. Здали мі ся цікавы, было в них дуже лемківского елементу, а же продавали ся там його книжочкы, то и я купил собі таку. Попросил єм Автора о автоґраф, замінил з ним пару слів и зачал чытати. Скоро зрозуміл єм, же трафил мі ся хтоси, хто познає нас юж дос долго, бо потрафит оддати в слові климат жытя в Бешкідах, який створили ту Лемкы, и хоц фізично іх там праві неє, то тот наш дух ищы ся там тримат. Спробую го ту кус ближе зобразувати. Думам, же кускы в оригіналі никому не будут вадити.

Як бы захотіти огорнути тематику вершів в томику, то переважают образы нинішньой, актуальной ситуациї на Лемковині. Поет знає реальну ситуацию в Бешкіді и веде нас дорогами, долинами по існуючых и загыблых селах. Зато буде Бортне, Ганьчова ци Ждыня, але тіж Незнайова, Липна и Сьвіржова Руска (*Świerzowa Ruska* (с. 28). Подаю ст. верша в збірці: Krzysztof Kasperczyk, *Moja Łemkowyna* (Kraków 2021). *Tu dolina długa – w dal, jak okiem sięgnąć // cmentarz obok cerkwi, domy nad potokiem // tu mgły znad Mereszki deszczem w dół spadają // tutaj po łemkowsku góry rozmawiają.* Є ту історичний спомин: *tu posępne cienie rzucają o zmroku // krzyż ze szczytu cerkwi i krzyż Talerhofu.* И єст місце барз важне для самого Автора: *tu znalazłem spokój, zgodę z samym sobą // tu są moje ścieżki co przez Beskid wiodą* (с. 40). Такых выріжненых сіл, де сьогодення и історія існуют разом, – то натяк на долю, яку выпало нам пережыти. В верші о Радоцині, мешканці якой майже до остатнього нашли ся в Україні, єй долю символічно Автор так уял в слові:

od ludzi, co odeszli
czas tutaj płynie obok
i próżno by ich wołać,
pod ocalałą ścianą
nie słychać modlitw, pieśni
żałośnie kiwa głową
zasnął święty Mikołaj
pożółkły liść łopianu
a drzwi skrzypiąc w zawiasach
jedną melodię nucą
„czekać ich szkoda czasu,
oni i tak nie wrócą” (с. 52).

Мандруваня по зеленім Бешкіді отворят перед очами Поета красу нашой землі, яка тратит, або юж втратила свій історичний выгляд, але потрафит дале тішыти око и душу своїма видами. Автор признає ся, же любит ходити по горах. То є час, коли можна передумати тото, што было и посмотріти до переду:

na włóczęgę nas zebrało,
tak to bywa w letni czas
znów swobodą zapachniało,
zapachniały góry, las
można w drogę się zapatrzeć
można drogą się zachwycić
nawet jeśli prozaicznie
drogę ktoś nazywa życiem (с. 43-44).

Тепер займеме ся кус конкретніше єдным вершом – *Miejsce na mapie.* То мандрівка по горах, селах и історії Лемковины:

Mapa to dziwny papier,
który ma w zwyczaju
że przeszłość oraz przyszłość
na nim się spotykają

На мапі зостают тіж сьліды по людях, якы жыли в Бешкідах:

mój Beskid czas przeorał
a ludzie dokończyli
dzieła zniszczenia śladów
po tych, co tutaj żyli

zostały dziś na mapach
nazwy pośród zieleni
miejsca po Żydach, unitach,
Łemkach – panach tej ziemi

Дале иде Касперчик по селах, котры існуют ищы, або юж зникли з лиця землі, але на мапах сьлід по них ищы остає. То Черемха и Липовец «над річком», а дале Вільшня и Смеречне з долином до Ропянкы, по якій сьлід юж зарис. То ту: Rusini i Polacy // pospołu w niej mieszkali // a zamiast owce pasać // ropę wydobywali//. Дале нарратор веде нас до Тихані, котру нищыли дві війны. Гнеска єст ту тихо: (...) i tylko ludzi nie ma, opustoszała Tychania. Иде він старым трактом берегами на захід. Перед ним стає «богата Незнайова»: z targiem i tartakami, // (То факт, так было) dzisiaj dolina pusta // zarasta kapliczkami (с. 32).

По дорозі, яку собі Автор вызначыл, мусіл дійти просто до Радоцины, де: (...)

(...) zostały tylko cmentarze
po ludziach, którzy tutaj
umieli gospodarzyć
tu prawosławni, Żydzi,
unici i Cyganie
dolinę obok rzymskich
mieli za swe mieszkanie (с. 32).

Не оминат Автор болючы моменты в повоєнній історії села Долге: gdy ludzi zabrakło //na stajnię rozebrali (значыт церков) (...). Однотовує, же сусіднє Чарне не існіє, а же люде Бога ся не боят, зато тота: (...) z Czarnego // w skansenie dzisiaj stoi (...). (Так справді, то комуси за то вдяка, бо ся вратувала). Неє тіж Баниці и єй бувшых жытелів а: czasownię czas pokonał, // nie miał dla niej litości (***).

Остатні кусок верша може ся нам не сподабати, але реальні так то выглядат: zostały dziś na mapach // nazwy pośród niczego // obce już dziś dla swoich // (Ци ся з тым згодиме?) obce i dla obcego (с. 33).

По такій довшій, але сумній подорожы по Бешкіді остало нам разом з Автором однотувати ищы пару лемківскых штрихів, характерных для місцевого кольориту. Хто хоц раз был на нашій Лемковині не міг не зауважыти богатства придорожніх капличок и крестів. Перед війном было іх сотні, але час руйнуваня тай и процес старіня материялу зробили своє. Знам добрі тілко стоіт іх ищы ро дорозі з Ґорлиц до Конечной и в сусідній Ждыни ци Криві. Не поминул того специфічного елементу крайобразу и Касперчик, при чому набрали они ту особливого, бо символічного характеру. В вершах стали ся выняткова доказами минулого часу: Świadkowie niemi // chociaż tyle widzieli // kapliczki beskidzkie // krzyże przydrożne (с. 23).

Вшыткы знаме, же сьватых и кресты різбили майстрове з Бортного, а и з Риманова. Ближшы нам сут тоты для котрых камінь брали спід Маґурича. Мают они свою специфічну форму и не повтаряют іншых майстрів. Стоят ищы при дорогах и на цментерях, и хоц вітер, дойджы и час здерают з них епітафії и делікатніщы елементы, то дале сут німыма сьвідками історії нашых Бешкідів: Ludzie odeszli // wsie wymarły // one trwają // jak szpilki wbite w mapę // jak kamienie milowe // odmierzają kilometry // lata, // pokolenia // nie dają zapomnieć… (с. 24).

Далі буде

Андрій КСЕНИЧ

Zjednoczenie Łemków uruchamia bezpośrednią pomoc
dla osób uciekających przed wojną.

Konto do wpłat na pomoc: **09 1240 5110 1111 0011 1189 0340**

eprasa.pl 8b11ad05f4

Історія

Радянські партизани: міфи і правда

Якось на Ковельському автовокзалі мимоволі довелося стати свідком «гарячої» дискусії двох чоловіків. Один з них був старшим – за шістдесят, другий – молодшим, сорок років, не більше. Ось він і опонував своєму співрозмовнику, не добираючи слів. Сперечалися обидвоє про внесок радянських партизанів у перемогу над фашистськими загарбниками.

– У переважній більшості це були мародери і провокатори. За кожну їхню диверсію своїм життям і майном розплачувалися невинні мирні люди. Відплата окупантів була жорстокою і невблаганною. Навіть волинське село Кортеліси, спалене фашистами дотла, це їхня відплата за партизанську акцію, – дорікав молодший.

— То, виходить, даремно зводили партизанам пам'ятники, ставили вистави в театрах, присвячені їхнім подвигам, знімали кінофільми? На Волині є музей партизанської слави в урочищі Лопатень, під Луцьком, – вичитував зі свого боку старший. – Не можна топтатися по святому і ганьбити те, що варте доброго слова...

– Своїми непорядними вчинками щодо мирних людей вони самі забруднили свої імена. Хоча комуністична пропаганда зі шкіри пнулася, аби героїзувати партизанку і вихваляла її внесок на всі лади, – кинув своїх «п'ять копійок» якийсь дідок з бородою Карла Маркса.

У радянські часи партизанський рух день-у-день обростав міфами, його ідеалізували і вважали святим-праведним. Фамільярний чи зневажливий тон про нього присікався. Дискусій не велося.

Поштовхом до народження партизанщини з початком війни став виступ Йосипа Сталіна по радіо 3 липня 1941 року. Він закликав у тилу ворога створювати партизанські загони і диверсійні групи, розпалювати боротьбу всюди – рвати мости, псувати телефонний і телеграфний зв'язок, підпалювати склади, створювати нестерпну обстановку для окупанта і його посіпак, переслідувати і знищувати їх на кожному кроці. А через 15 днів (18 липня) ЦК ВКП(б) прийняв постанову «Про організацію боротьби в тилу німецьких військ».

За неповними даними до кінця 1941 року на окупованих землях було створено понад двох тисяч партизанських загонів, де налічувалося до 90 тисяч чоловік. А ще ж створювалися підпільні групи. У травні 42-го при ставці Верховного командування організували Центральний штаб партизанського руху, який очолив Пантелеймон Пономаренко. Це був перший секретар Білоруського ЦК. У липні 1942-го року партизани, за даними ворога, здійснили 460 нападів на залізничні колії і підірвали 224 потяги, у вересні – 724 напади, 342 ешелони пустили під укіс. Безумовно, втрати і збитки партизани завдавали окупантам колосальні. Але якою ціною це досягалося? Звернемося до фактів.

Під час Другої світової війни тільки на Чернігівщині з вересня 1941-го по вересень 43-го вороги знищили 127778 мирних людей. Це був край активної діяльності партизанів. 1-2 і 9 березня 43-го року у селищі Корюківка цього регіону окупанти провели найбільшу каральну акцію проти мирного населення. За підтримку партизанів було вбито і спалено 6700 осіб, в тому числі дітей і жінок. Із 1300 будівель уціліли лише 10. З цієї ж причини були спалені і села Єльне та Клюси, вбито 296 і 128 їхніх мешканців відповідно.

У лютому 1943-го партизанське з'єднання Олексія Федорова, повернувшись з Брянщини, почало збір харчів по селах. Дислокувалися у Корюківських лісах і на Кам'янському хуторі. Німці у відповідь спалили дотла села Гуту-Студенецьку, Тихоновичі і Перелюби. Вночі 1 березня 43-го партизани розгромили окупаційний гарнізон. Було визволено 97 в'язнів з тюрми – сім'ї партизанів, активістів. Вранці у Корюківку прибув каральний загін ворогів. Селище оточили. Мешканців зігнали в групи по 50-100 чоловік у великі будинки і розстрілювали. Одночасно прочісували всі хати і безжально вбивали людей. Частину нещасних спалили в печах цукрового заводу. Через тиждень повернулися, щоб добити вцілілих і поранених.

Нацисти знищили в Україні 670 сіл разом з мешканцями. Найбільше постраждали Житомирська (121 населений пункт і 9000 закатованих людей), Волинська (92 і 5056), Рівненська (74 і 6954), Сумська (65 і 4532) і Чернігівська (63 і 17642). Жорстокість була викликана діями партизанів.

30 червня 1943 року з'єднання Сидора Ковпака завернуло до села Малин Млинівського району на Рівненщині. Зібрали 10 центнерів борошна, 10 центнерів – сиру. А 13 липня сюди прибули німці й почали звірячу розправу над людьми. Чоловіків загнали в церкву (800 осіб, переважно чехів), зачинили в школі, ще гурт – в одній клуні . Нанесли соломи, облили бензином і підпалили. У вікна кидали гранати. Хто виривався з вогняного пекла – косили автоматними чергами. Було страчено 482 мирні людини за допомогу партизанам, в тому числі 120 дітей у віці до 10 років.

Влітку 1943 року біля с. Шейно (тепер Журавлине) Ковельського району, партизани вбили двох німців. Загін окупантів, який негайно прибув із Ковеля, розстріляв 150 селян і спалив 208 хат (дані зі списку обласної комісії з розслідування злочинів).

Того ж року біля с. Березовичі вибухнула міна на мосту через річку Стохід. Коня, яким їхав німець, вбило, вершника поранило. У відповідь наступного дня вороги вбили 600 українців і спалили 200 хат.

У напрямку до ст. Овадно партизани зруйнували залізничну колію. У помсту гітлерівці спалили с. Бобли (Турійщина) – 159 хат пішло димом, вбили 29 селян.

І таких чи подібних історій маємо багато. Україна – єдина країна в світі, де на загальнодержавному рівні досі не вшановано мирних жителів – численних жертв каральних операцій німецько-фашистських загарбників. Правда, у 1977 році в Корюківці відкрито меморіал на честь загиблих. Планувалося згодом тут звести Меморіальний комплекс. У 2012 році навіть розробили проєкт, вартістю 50 млн грн. Поставили два дерев'яних хрести та недобудовану капличку. На тому роботи припинилися. Нема коштів.

Та скільки було партизанів, хто боровся з ворогом у тилу, наражаючи мирних людей на смерть? На 13 лютого 1948 року спецкомісія при ЦК КПУ визнала цифри – 136668 партизанів і 21343 підпільники діяло на теренах України. При підготовці нової історії КПРС партійні діячі домоглися, щоб у книгу внести такий запис: «На тимчасово окупованих землях України діяло понад мільйон партизанів, що спиралися на активну підтримку трудящих України». москва дозволила, щоправда, написати пів мільйона... Насправді, так і не було встановлено в часи СРСР справжню кількість народних месників.

Зате під час перевірки, ініційованою згаданою спецкомісією від 1948 року, виявилося чимало лжепартизанів. Наприклад, зняли з обліку так званий фастівський диверсійний загін імені Сталіна у складі 56 осіб. Десять з них одержали бойові ордени і медалі. Перевірка встановила, що не існувало загонів ім. Богдана Хмельницького і Кутузова на теренах Кіровоградщини. До слова, було з'ясовано, що кіровоградські месники не вбили жодного німецького генерала, хоча звітували про 16 таких випадків. Не знищили ні одного ворожого літака, а у звітах фігурувало 20 збитих ними німецьких аеропланів. Здавалося, число і учасників підпілля мало б зменшуватися з роками, однак, на середину 50-х років воно продовжувало збільшуватися. Називалася цифра у 220 тисяч партизанів.

Радянські партизани, виконуючи накази москви, знищували і мирних людей – на свій розсуд. 13.10.1943 року загін Антона Бринського за підтримку УПА помстився мешканцям села Стара Рафалівка, що на Рівненщині. Село спалили, 60 селян вбили, з них лише 8 було членами УПА. Бринському після цього присвоїли звання Героя Радянського Союзу. Без суду і слідства 3 липня 1942 по квітень 1943 року партизани України знищили 6672 особи, зарахувавши їх до зрадників Батьківщини. Партизанщина – це не сповна вивчена і досліджена сторінка української історії. ■

Олександр ХОМЕНЧУК

При підготовці матеріалу використано архівні дані

ПІДТРИМАЙ ВІДБУДОВУ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ В ПЕРЕМИШЛІ

Фонд Український народний дім у Перемишлі,
Fundacja Dom Ukraiński w Przemyślu,
ul. Kościuszki 5 , 37-700 Przemyśl , Poland

PLN: 88 1600 1462 1838 9708 6000 0001
USD: 61 1600 1462 1838 9708 6000 0002
EUR: 07 1600 1462 1838 9708 6000 0004
SWIFT: PPABPLPK

Шановні читачі!
Ви можете придбати книгу пам'яті, присвячену в'язням концтабору в Явожні

Eugeniusz Misiło
Obóz „Jaworzno". Zbrodnia nieukarana. Ukraińcy i Polacy w Centralnym Obozie Pracy Jaworzno (1947-1949)

Видання містить майже 4 тис. біографій в'язнів, 660 фотографій, збір спогадів та свідчень, зібраних прокурорами Інституту національної пам'яті, план концтабору та багато іншої цінної інформації. Обсяг книжки – 1016 сторінок.

Ціна книжки – **80 зл.**
Ціна висилки 1 прим. в Польщі:
посилка Pocztex з доставкою додому – 12,29 зл.
пачкомат InPost – 12,77 зл.
При замовленні 2-3 примірників ціна за висилку така сама.
Книжку можна також купити на Allegro на сторінці крамниці Proswita
allegro.pl/oferta/oboz-jaworzno-zbrodnia-nieukarana-12719209822

Книжку також висилаю за кордон авіа або кур'єрською поштою (Європа, США, Канада). Ціна висилки узгоджується індивідуально, залежно від країни і кількості примірників.

Видання можна замовляти в інтернеті або за телефоном:
E-mail: akcjaw@gmail.com
tel. kom. +48 607 131 306

Заохочую нашу громаду до спільних замовлень книжки на гуртки ОУП чи парафії. При замовленні від 4 прим. – висилка безкоштовна.

Прибуток з продажу цієї книжки буде спрямовано на видання другого тому Obóz „Jaworzno". Zbrodnia nieukarana, присвяченого трагічній долі 558 в'язнів, які після жорстокого слідства були вивезені з концтабору до в'язниці Монтелюпі у Кракові і там засуджені військовим судом, при цьому майже сотня з них – до смертної кари.
Тож варто її замовити.

Євген МІСИЛО,
автор

eprasa.pl 8b11ad05f4

ПОДІЇ

«Ґміна міста Кошаліна – допомагаємо Україні»

Олена до Кошаліна приїхала з міста Каховка Херсонської області, яке наразі ще знаходиться в окупації. У Кошаліні вона вже вдруге – вперше приїхала сюди три роки тому й працювала на заводі. Вже тоді їй дуже сподобалося місто та Польща загалом, тому мріяла сюди повернутися, але, звісно, не за таких обставин. Коли почалася війна, Олена не планувала виїжджати, хотіла перечекати бойові дії вдома, але коли не стало сили терпіти, вирішила приїхати з дитиною до Кошаліна. Вже три тижні Олена не має жодного контакту з родиною...

– Я дуже хочу навчитися польської мови й знайти роботу за своєю професією. Зараз працюю на заводі, де 80% колективу – це українці, тому там немає можливості вивчити польську, – розповідає Олена. Крім того, важко знайти й помешкання з огляду на ту зарплату, яку вони отримують. Часто грошей не вистачає навіть на помешкання та харчування, і, як каже Олена, українці братимуться за будь-яку роботу, аби тільки вижити.

Ще не спостерігається великого напливу нових біженців з України, однак представники уряду вже кажуть про підготовку до другої хвилі воєнних мігрантів. «Польща готова й обов'язково зробить все, щоб надати дієву допомогу людям, які тікають від ракет; це наш людський обов'язок», – казав ще у середині листопада міністр внутрішніх справ та адміністрації Польщі Маріуш Камінський. Тому потрібно бути готовим, і у Центрі соціальних послуг у Кошаліні якраз відкрито новий проєкт допомоги біженцям.

– До Центру соціальних послуг щодня приходять нові біженці. Воєнні мігранти, які приїжджають до Кошаліна, наразі можуть розраховувати на соціальні послуги, які надаються від самого початку повномасштабної війни: це одноразова допомога у розмірі 300 зл. (досі з такої допомоги скористалося близько 3 тис. осіб), а також соціальна допомога та сімейні додатки й пільги, в тому числі дофінансування харчування дітей та субсидія на винаймання помешкання, а також стипендії, – каже Катажина Вільчак-Соха, організаторка соціальних послуг у Центрі.

Тут біженців чи не першою зустрічає Леся Дворецька, яка приймає відвідувачів у кабінеті номер 17 і розмовляє українською. Вона до Польщі приїхала на навчання з Житомирщини понад 20 років тому.

Навчання польської мови

– Для мене перший контакт з жінками, які втікають з України від війни, дуже емоційний та болючий, адже я сама українка. Та попри все є і позитив: жінки приємно здивовані, що в державній установі їх обслуговує працівник, який розмовляє українською мовою. Це відразу нівелює мовний бар'єр, тож люди стають відвертішими і розповідають про свої проблеми та потреби, – каже Леся.

З липня саме Центр соціальних послуг реалізує програму «Ґміна міста Кошаліна – допомагаємо Україні». У межах цієї програми проводиться навчання польської мови для дітей і дорослих (рівень – початковий та середній). Також є індивідуальне вивчення польської мови, компенсаційні заняття для дітей та молоді, акліматизаційні заходи, студії креативного розвитку, розвиваючі та спортивні ігри та майстер-класи для дітей, спільні виїзди. Крім того, матері, які не мають з ким залишити дітей, але хочуть навчатися польської мови, можуть отримати додаткову допомогу – на час курсів дітям у місці проживання надається опіка. Слухачам курсів також повертають кошти за проїзд на лекції з польської мови. Біженцям надаються безкоштовні послуги присяжного перекладача, а з грудня передбачено психологічну та педагогічну підтримку для дітей та дорослих – охочі особи вже можуть звертатися до Центру соціальних послуг у Кошаліні.

– Ми прагнемо, аби нові мешканці нашого міста відчували нашу підтримку та мали можливість ознайомитися з нашою малою Батьківщиною. Зацікавлення проєктом дуже велике. Ми розраховували на 250 осіб, натомість протягом перших трьох тижнів набору зголосилося понад 300 осіб. Ми намагаємося, аби люди, які беруть участь у проєкті, могли скористатися також додатковими заняттями, в тому числі розважальними. Тож біженці разом ходять у кіно, театр, до басейну та гуляють біля моря. Також діти та їхні опікуни можуть взяти участь у навчальних іграх, – розповідає Катажина Вільчак-Соха.

Зараз чи не найбільше зацікавлення серед біженців викликає навчання польської мови.

– Наразі відкрито чотири групи, кожна з яких нараховує максимум 8 осіб. Оскільки зацікавлення навчанням дуже велике, вже заплановано наступні курси. Нам дуже важливо створити учасницям комфортні умови навчання, тому наші групи невеликі. Це дає можливість індивідуального підходу до кожної учениці, – каже Катажина Левандовська, викладачка польської мови для біженців.

Загальний бюджет проєкту становить майже півтора мільйона, тому до кінця вересня 2023 року, коли оголошено його закінчення, передбачено ще багато нових зустрічей. Захід співфінансується коштом Європейського соціального фонду в межах Регіональної операційної програми Західнопоморського воєводства.

Вікторія з дітьми до Кошаліна приїхала у червні – з Харківської області, коли там вже оголосили евакуацію. У Кошаліні мешкають її друзі.

– Тяжко дивитися новини, та попри все, намагаємося тут адаптуватися. Оскільки ми не з самого Харкова, то сподівалися, що вдасться залишитися вдома, однак сталося як сталося, – каже Вікторія.

У Кошаліні їй дуже подобається – тут приємні люди і всі намагаються допомогти. ■

Анна ВІННИЦЬКА
Фото авторки статті

Нова українська назва на вулицях Кракова

24 листопада 2022 року у Кракові відбулась знакова подія на підтримку героїчної боротьби України проти російських окупантів – урочисте відкриття кругового перехрестя імені гетьмана Війська Запорозького Петра Конашевича-Сагайдачного, що у IV дільниці Кракова – Prądnik Biały, на перетині вулиць Ясноґурської і Ставової.

Фото з фейсбук-сторінки Генерального консульства України в Кракові

Таке символічне рішення друзями України – краківськими депутатами – було прийнято 6 липня цього року саме за ініціативи Краківської міської ради та Інституту Яна Ольшевського.

Петро Конашевич-Сагайдачний (1570 – 1622) – один із найвидатніших полководців Європи, дипломат та державний діяч. Цьогоріч виповнюється 400 років з дня його смерті.

1618 року українські козаки разом із польсько-литовськими союзниками підкорили собі терени московського царства і оточили саму «білокам'яну». Українці і поляки разом стояли біля воріт російської столиці, а нажахані московити сприймали ті події як «кару Божу». До цього тріумфу вів 20-тисячне козацьке військо, яке становило більшість сил союзників, саме непереможний гетьман Петро Конашевич-Сагайдачний.

Меч Конашевича-Сагайдачного зберігається у музейній експозиції Королівського палацу на Вавелі. Під час зустрічі прем'єр-міністра України Дениса Шмигаля й прем'єр-міністра Республіки Польща Матеуша Моравецького 23 квітня глави урядів двох країн зробили спільне фото зі зброєю славетного гетьмана – символом українсько-польської звитяги над одвічним російським ворогом.

Під час урочистості генеральний консул України в Кракові В'ячеслав Войнаровський висловив у своєму виступі подяку за це історичне рішення голові Краківської міської ради Рафалу Комаревичу, меру Кракова Яцеку Майхровському, депутатському корпусу міської ради і шляхетній спільноті королівського міста.

У заході також взяли участь голова краківського гуртка Об'єднання українців у Польщі Андрій Олійник, депутат Сейму РП Збігнєв Ґіжинський і голова комісії верховенства права КМР Кшиштоф Суловський. ■

За повідомленням Генерального консульства України в Кракові

eprasa.pl 8b11ad05f4

РЕЦЕНЗІЇ ТА ОГЛЯДИ

«Маріуполіс 2» – документальний фільм. Режисер – Мантас Кведаравічюс. Виробництво: Литва, Франція, Німеччина, 2022, 112 хв.

Хроніка загиблого міста

Мантас Кведаравічюс *(на фото)* є важливим іменем для українського кіно з двох причин.

Перша – він є режисером документального фільму «Маріуполіс» (Литва-Німеччина-Франція-Україна, 2016), котрий став чи не єдиною спробою розказати про Маріуполь мовою авторського, мистецького кінематографа. Ця стрічка з успіхом пройшла на Берлінському, Стокгольмському, Гонконзькому, Вільнюському кінофестивалях і здобула низку нагород (зокрема – найкраща документальна повнометражна робота в Литві, Geriausias dokumentinis filmas).

Друга причина – трагічна. Коли розпочалося широкомасштабне вторгнення росії, Мантас знову поїхав у Маріуполь, щоб зафільмувати, що відбувається з містом і з героями першого фільму та, можливо, допомогти комусь із них. Наприкінці березня він перестав виходити на зв'язок. Пізніше повідомили про його смерть.

Кведаравічюс народився 28 серпня 1976 року в місті Біржай. У 1998 році закінчив історичний факультет Вільнюського університету. 2007 року отримав ступінь магістра соціальної та культурної антропології в Оксфорді. У 2013 році в Кембриджському університеті захистив докторську дисертацію на тему насильства, зникнень і тортур, згодом продовжив викладати у цьому виші теорію релігії, права і політики.

Відомість Кведаравічюсу приніс його документальний дебют «Барзах» (Литва-Фінляндія, 2011). Режисер три роки таємно збирав матеріал у кадирівській Чечні. Слово «барзах» в ісламі означає територію між життям і смертю, на якій перебуває душа померлого. Мантас розповів про долі людей, яких кадирівські опричники без пред'явлення звинувачень затримують, кидають у підпільні в'язниці, по-звірячому катують. Фільм присвячений убитій у Чечні правозахисниці Наталії Естеміровій, яка допомагала проводити зйомки, а продюсером став культовий фінський режисер Акі Каурісмякі. Прем'єра «Барзаха» відбулася на Берлінському фестивалі, де картина здобула нагороду правозахисної організації «Міжнародна Амністія» й один із призів екуменічного журі.

Але, власне, саме «Маріуполісом» Кведаравічюс заявив про себе як серйозний кіноавтор. На цій роботі варто зупинитися, щоб, у тому числі, зрозуміти, як зроблений другий фільм.

Спочатку режисер мав ідею зняти, як у місто приходить весна: «Ось ви туди приїжджаєте й бачите річку, море, рибалок і працівників заводу, чуєте сміх, чарівні мелодії скрипки. А тоді раптом лунають вибухи».

«Маріуполіс» не має головного героя; це низка сценок, діалогів, конфліктів, безсловесних імпресій, об'єднаних позицією дещо відстороненого спостереження. Кведаравічюс ідентифікує героїв і героїнь через їхні професії. Фільм розпочинається ранковим виїздом трамвая з депо; вагоноводійки тішаться радісною новиною – обіцяли не стріляти, тому денна зміна теж вийде на маршрут. Бійці «Азова» проводять нараду, тренування, чергують на блокпосту. Амбітна Альбіна намагається розпочати кар'єру телерепортерки, записує репортаж у спорожнілому Широкиному. Її батько, чоботар-флегматик, веде світоглядні суперечки з ексцентричною клієнткою, «злобною атеїсткою», під портретом Брежнєва. Скрипалька грає у грецькому фольклорному ансамблі. Чарівний і матюкливий вусань-бракон'єр Микола намагається ловити бичків забороненою сіткою-павуком. Місцевий театр шумно готується до святкування 9 травня. Водночас у кожного персонажа знаходиться щось, що так чи інакше виходить за рамки повсякденної одноманітності. Альбіна виходить заміж; Микола грається з малою дочкою; «азовці» під'юджують одне одного у перерві на перепочинок. Мантас вглядається в своїх героїв і героїнь на крупних планах, і це люблячий погляд.

В індустріальних чи зруйнованих пострадянських краєвидах Кведаравічюс віднаходить і красу, і драму. Перша – в людях. Кульмінацією другої стає кошмарний флешбек: епізод з наслідками обстрілу мікрорайону «Східний» 24 січня 2015 року, переданий наче у стані контузії, з ледве розрізнюваними, на краю чутності, звуками, з розмитими в диму силуетами живих і мертвих – але Мантас на тому не зупиняється, йому важливо показати виживання міста навіть після цього жахіття. Так «Маріуполіс» випадає з низки інших фільмів, знятих про Маріуполь переважно в стилістиці прифронтової публіцистики: це справжня візуальна поема про місто, яке існує вже тільки в спогадах.

Рутина Апокаліпсису повсюди

У «Маріуполісі» лунає єдиний вибух у самому фіналі – «Маріуполіс 2» з вибухів починається. Фільм зосереджений майже цілковито на одній локації: баптистській молитовні на вулиці Куїнджи. Перший кадр – людина сидить на сходах, що ведуть у підвал, де ховаються десятки людей як вірян, так і випадкових містян, яким нема куди йти. Варто визирнути назовні, на двір, як за звуком ракети, що наростає, лунає крик «Лягай!», камера зривається з місця, валиться набік, у рятівну темряву підвалу. Поки що всі вціліли. Один зі свідків приносить осколок: «Біля ноги впав. Так, гарячий. Так, це не іграшки, не сміх. Це смерть».

За межі цієї ділянки – двоповерховий цегляний будинок з хрестом на даху, вибитими вікнами і засипаним уламками двором – режисер виходить дуже рідко. Пару разів перетинає вулицю – подивитись в очі пса, що, покинутий, живе у спаленій хаті і вже не боїться вибухів; послухати ламентації господаря, що 32 роки працював, облаштовував своє життя, розводив голубів (понад 200 голів), аби все втратити в один день 4 березня, коли на його подвір'я впала фугасна авіабомба. «Напрошується питання: нащо працював?»

Мерці з'являються буденно. Двоє баптистів вибираються на руїни нижче по вулиці. Прямо на порозі лежить тіло. Лежить давно. Рутина Апокаліпсису: в кімнатах є справний електрогенератор, його треба забрати, але для цього необхідно в буквальному сенсі переступити через трупи. Убитих нема коли ховати – ось-ось почнеться обстріл. Кведаравічюс довго показує, як баптисти ладнають колесо на генераторі, як тягнуть його до себе: у баку є навіть трохи пального, значить, в укритті буде світло.

Якщо в першому фільмі рух сюжету задавала ідентифікація героїв за їхніми професійними заняттями, то наразі дію визначає єдина можлива стратегія: виживання. Фінальний монтаж матеріалу проводили асистентка Мантаса, Дуня Сичова, та його наречена Анна Білоброва. Їм вдалося зберегти головну якість режисури Кведаравічюса: точність спостереження. Крупних планів цього разу немає, але в кадр потрапляє все важливе. Хтось кидає фразу: «Танк стояв під вікном, а мені було не до танку, оскільки горить мій дім». Чоловік стоїть під казенною табличкою «Сердечно поздравляем», половина обличчя чорна від тіні, і довго розказує, як йому просто на дах викинуло тіло сусіда, розірваного вибухом. Песик, що живе при церкві, примудрився з'їсти пів пачки масла і тим усіх насмішити. Двоє голубів з розбитої голуб'ятні, чорний і білий, прилітають по пшоно, але надто несміливі і не наважуються спуститись на землю. Один з лідерів громади просить сторонніх покинути приміщення, бо вже несила їх утримувати; звісно, всі зрештою лишаються.

Щоденні клопоти набувають неабиякої життєствердної якості: прибирання двору, ремонт колеса на автівці, розпалювання багаття, приготування наваристого супу – справжньої гордості кухарів, молитва перед обідом, черга за водою. Чолов'яги біля вогнища з усмішками філософствують: «Ми можемо знищити планету 150 разів. Одного разу що, мало?» З когось навіть російські бомби не можуть вибити вколочені з дитинства пропагандистські кліше:

– Всі б'ються за гаманці.

– А ті, хто б'ються одне з одними, – дурні, що ті, що ті.

– Це м'ясо просто.

– Коли була радянська влада, жили нормально.

І один і той самий мотив: панорами міста нерухомою камерою з даху будинку. Побиті дахи, довгі шлейфи диму, схід і захід сонця, канонада, спів птахів у хвилини затишшя. Здавалося б – монотонно, уповільнює сюжет. Але вибухи все частіші, все гучніший тріск стрілецької зброї, все сильніша тривога, все ближча смерть.

Так, це незавершений твір; так, ми не знаємо, якого вигляду він би набув, якби його автор був живий. Але саме ця незавершеність, кострубатість, шерехатість, поєднані з прямотою оптики, роблять «Маріуполіс 2» безцінним мистецьким свідоцтвом про останні дні Маріуполя.

Мантас Кведаравічюс прожив неповні 46 років. Точна дата його смерті невідома.

«Аня додзвонилася 1 квітня і сказала, що Мантаса вбили»

Альбіна Львутіна, героїня першого фільму «Маріуполіс», помічниця Мантаса Кведаравічюса, поділилася з нами спогадами про режисера.

– Мантас був надзвичайно талановитою людиною, але не хотів «світитися». Він був не про публічність. Є багато відомих людей у кінорежисурі, які не мають і маленької частини такого бачення і такого таланту, які мав він. Він не хотів про це розповідати, не хотів популярності. Просто робив свою роботу.

24 лютого я була в Києві. Мантас одним із перших зателефонував мені: «Альбіно, збирайтесь, я допоможу з усім». Пропонував евакуювати мене й моїх рідних до Вільнюса. Але ми лишилися в Україні. Зрештою, через тиждень він зв'язався з моєю мамою, котра працювала в команді «Маріуполіса», і сказав, що хоче робити продовження. І для цього йому треба їхати в Маріуполь.

Вже з'явилася інформація про дуже важку ситуацію там. Але він раніше побував у Чечні. Він знав, що таке війна, але мені здається, все одно не усвідомлював масштабу того, що відбувається. Я намагалася його відмовити, але Мантас був твердий у намірах. Востаннє ми бачились у Львові. Я, до речі, хотіла поїхати з ним, бо не мала зв'язку з татом. Але мама всіма правдами й неправдами відмовила мене.

Ми допомагали Мантасу й Ані у Львові купити все необхідне, зібрали бус з гуманітаркою, на якому вони, власне, поїхали. Дорога була дуже важка, їхали через Дніпро. Вони з Анею хотіли там терміново одружитися, бо не знали, чим усе закінчиться. Але це не вдалося через воєнний стан. Востаннє вони телефонували з Запорізької області. З Маріуполя він уже не дзвонив, лише інколи відправляв повідомлення. Потім зв'язок обірвався.

Аня додзвонилася 1 квітня і сказала, що Мантаса вбили. Як з'ясувалося, росіяни його катували кілька днів і потім розстріляли. Запідозрили, що він іноземний найманець. Аня сказала: «Я звідси без нього не поїду». Вона поставила на меті будь-що вивезти його тіло для незалежної експертизи вже в Литві. І далі ми почали розробляти план, як це зробити. Те, як ми їх звідти вивезли, – це справжня драма.

Коли Мантас знімав «Маріуполіс 2», він зафіксував унікальну картину, як місто з того, яким воно було, перетворюється на те, що там зараз. Бо окупанти нищать і зносять все, навіть будівлі, що могли б бути відремонтовані. Те, що побачив Мантас, жодний режисер, жодна жива людина вже ніколи не побачить. ■

Дмитро ДЕСЯТЕРИК

Фото з сайту usfa.gov.ua

Кадр з фільму

eprasa.pl 8b11ad05f4

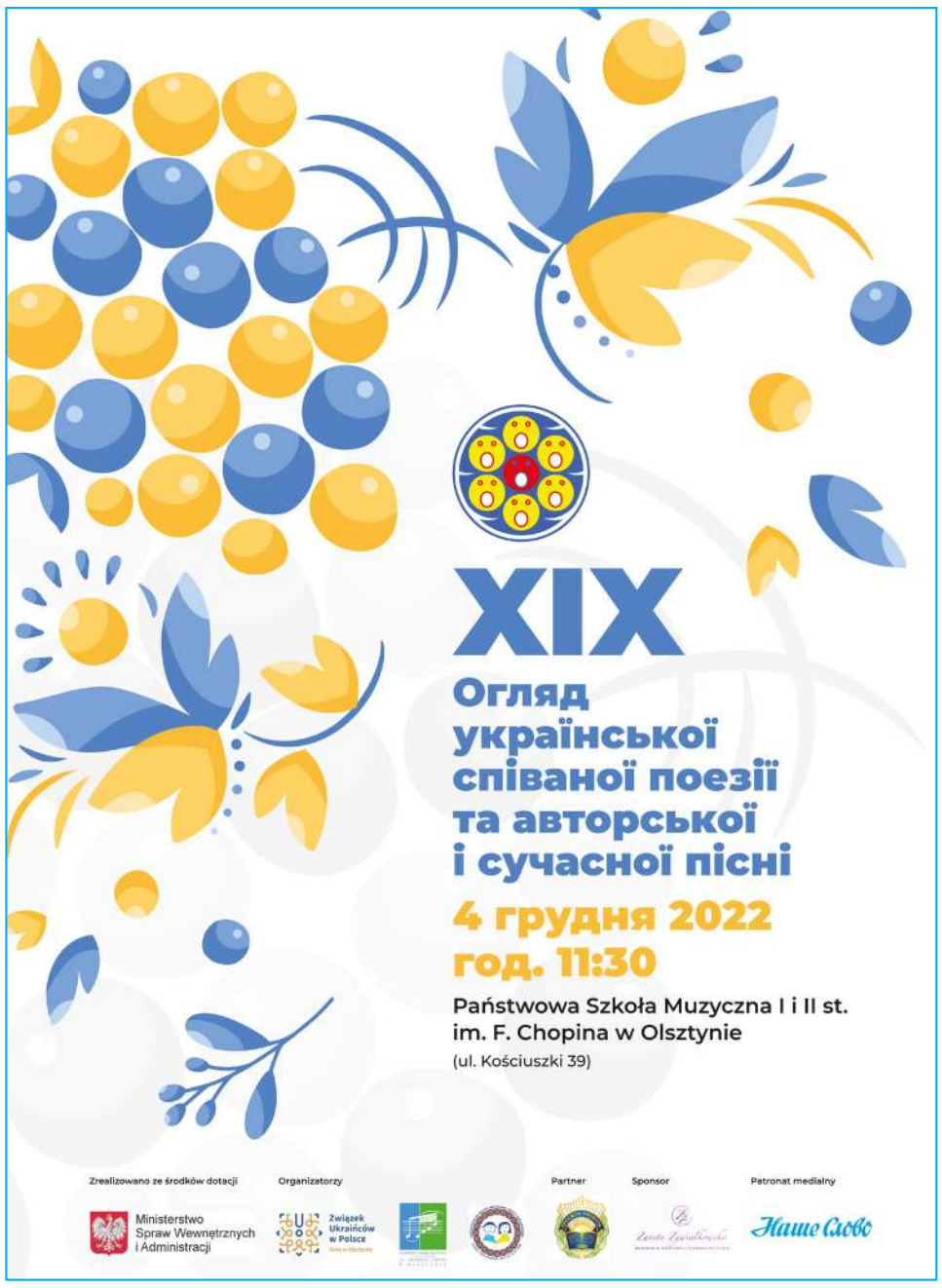

Концерт колядок

У суботу, 10 грудня, у церкві отців василіян у Перемишлі відбудеться концерт колядок у виконанні найстаршого творчого колективу України зі столітньою історією – Національної капели бандуристів України ім. Г. Майбороди. Концерт матиме благодійний характер – на підтримку України.
Початок о 17:00.

Гурток ОУП у Білому Борі
та Загальноосвітній ліцей ім. Тараса Шевченка у Білому Борі
сердечно запрошують на

концерти у межах проєкту «Братерство в пісні й танці»

ЩЕЦІН – 09.12. (год. 16:30).
Urząd Marszałkowski, ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego 40.

КОЛОБЖЕҐ – 16.12 (год. 18:00).
Regiolalne Centrum Klutury, ul. Solna 1.

До уваги випускників білобірського ліцею!

Як щороку, І ліцей у Білому Борі організовує передріздвяну зустріч для усіх учнів Шевченківських шкіл, їхніх вчителів та працівників. На зустріч запрошуються також випускники українського ліцею! Ми раді вас вітати у Білому Борі.

У цей важкий для всіх час війни в Україні об'єднаймося і при Шевченковому столі. Хай добро переможе зло, а правда – кривду!

Передріздвяна зустріч відбудеться **19 грудня о 17:00.**

Колишніх випускників ліцею, які захочуть взяти участь у заході, просимо підтвердити свою присутність за телефоном (94) 367-01-62.

Директор, вчителі та учні ліцею

Chcesz pomóc Ukrainie, a nie wiesz jak?

Ваші знайомі питають, як можна допомогти Україні зараз?
Ми зібрали кілька інституцій і організацій, які варто підтримати.
Подаємо польською мовою, щоб ви могли показати їх друзям-полякам.

Związek Ukraińców w Polsce (ukraincy.org.pl) zbiera pomoc finansową na rzecz Ukrainy oraz pomoc uchodźcom wojennym z Ukrainy. Nie zbieramy innej pomocy humanitarnej (odzież, pożywienie, środki medyczne).
Pomóż Ukrainie wpłacając darowiznę na wydzielony rachunek bankowy:
Związek Ukraińców w Polsce Zarząd Główny, ul Kościeliska 7, 03-614 Warszawa
Konto PLN: **PL 91 1160 2202 0000 0005 1892 0357**
Konto EURO: **PL 03 1160 2202 0000 0005 1909 3922**
Konto USD: **PL 56 1160 2202 0000 0005 1909 4617**
BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX
Bank Millennium S.A., ul. Stanisława Żaryna 2a, 02-593 Warszawa, z dopiskiem Pomoc Ukrainie!

Ściśle współpracujemy z **Ukraińskim Domem** w Warszawie: ukrainskidom.pl.
Na tej stronie można: ■ zgłosić realną pomoc uchodźcom ■ zgłosić swój udział jako wolontariusz ■ przekazać pieniądze na pomoc Ukrainie lub uchodźcom
Ukraiński Dom: całodobowa gorąca linia +48 727 805 764
Darowizny można dokonać w formie przelewu na podany nr konta:
Fundacja „Nasz Wybór" ul. Zamenhofa 1, 00-153 Warszawa **PL 39 1440 1387 0000 0000 1295 6509** Swift: BPKOPLPW

#RAZEM_POMÓŻMY_UKRAINIE – Szczeciński oddział Związku Ukraińców w Polsce prowadzi zbiórkę i apeluje o wsparcie do wszystkich chętnych osób.
Nr konta: **20 1090 1492 0000 0001 4312 2731** z dopiskiem „dla rannych" lub „dla dzieci".

Komitet Społeczny „Razem z Ukrainą", ul. Leśna1, 11-200 Bartoszyce
Nr rachunku **35 2030 0045 1110 0000 0338 2350**

Fundacja UNITERS (United Volunteers) – apteczki, leki, środki pierwszej pomocy, kamizelki kuloodporne –
zrzutka.pl/dlaukrainy NIP: 5242913528 KRS: 0000881474 PLN **PL: 55 1090 1841 0000 0001 4887 5552**

Narodowy Bank Ukrainy zdecydował o otwarciu specjalnego konta do zbierania funduszy na wsparcie Sił Zbrojnych. Decyzja ta została podjęta w związku z wprowadzeniem w Ukrainie stanu wojennego i zbrojną agresją Federacji Rosyjskiej.
Szczegóły oficjalnego konta specjalnego **UA843000010000000047330992708**:
Konto jest wielowalutowe.
Konto PLN:
BENEFICIARY: National Bank of Ukraine BENEFICIARY BIC: NBUA UA UX
BENEFICIARY ADDRESS: 9 Instytutska St, Kyiv, 01601, Ukraine
ACCOUNT NUMBER: **PL91113000070080239435200002**
BENEFICIARY BANK NAME: Bank GospodarstwaKrajowego BENEFICIARY BANK BIC: GOSKPLPW
BENEFICIARY BANK ADDRESS: Al. Jerozolimskie 7, 00-955 Warszawa, Polska (temporary address: Chmielna 73, 00-801 Warszawa, Polska)
PURPOSE OF PAYMENT: for ac 47330992708

Come back alive. Organizacja w Ukrainie, która współpracuje bezpośrednio z dowództwem i personelem jednostek wojskowych, kupuje kamery termowizyjne na podczerwień, gogle noktowizyjne, opatrunki hemostatyczne itp.
IBAN Code (Euro) **UA093052990000026004025029786**
IBAN Code (US Dollars) **UA173052990000026009035028620**
JSC CB „PRIVATBANK", 1D HRUSHEVSKOHO STR., KYIV, 01001, UKRAINE
Bank SWIFT-Code PBANUA2X

Наше Слово

Adres: Redakcja "Nasze Słowo", ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa,
tel.: prenumerata i reklama – tel./fax 22 677-88-10,
redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46,
redakcja – 22 677-84-45.

E-mail: redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogloszenia@nasze-slowo.pl

Internet: www.nasze-slowo.pl

Kolegium Redakcyjne: Piotr Tyma, Paweł Łoza, Tetiana Daniuczenko, Anastazja Krawczuk, Daryna Popil.
Zespół redakcyjny: zastępca redaktora naczelnego – Paweł Łoza, **sekretarz –** Tetiana Daniuczenko, **redaktorzy –** Igor Szczerba (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), Katarzyna Komar-Macyńska (Przemyśl), **redaktor stylistyczny –** Valeriia Kirikova, **redaktor techniczny –** Olga Michaluk, **prenumerata, reklama –** Łesia Korostatewycz.
Współpracownicy: Anastazja Krawczuk (Warszawa), Stefan Migus (Olsztyn), Piotr Andrusieczko (Kijów), Bogdan Tchórz (Górowo Iławeckie), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Oksana Kulczewycz (Legnica), Jerzy Gawryluk (Bielsk Podlaski), Olena Humeniuk (Kijów), Adam Wiewiórka (Legnica), Daryna Popil (Warszawa), Oleksandra Iwaniuk (Warszawa), Zhanna Kuznietsova (Kijów), Ivanna Kyliushyk (Warszawa), Svitlana Melnyk (Kraków), Ivan Kysloshchuk (Lublin), Władysław Graban (Krynica Zdrój), Piotr Wirchniański (Gładyszów).

Wydawca: Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7 03-614 Warszawa,
tel.: 22 679-96-77 (sekretariat),

E-mail: sekretariat@ukraincy.org.pl, biuro@ukraincy.org.pl

Internet: http://ukraincy.org.pl

Fotoskład: Redakcja „Nasze Słowo"
Druk: Drukarnia „Efekt". **Nakład** 2300 egz.
Pismo dofinansowano ze środków budżetu państwa
Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa

Konto bankowe dla wpłat w PLN:
47 1160 2202 0000 0000 5515 6292

Konto bankowe dla wpłat w EURO, CAD:
IBAN: PL47 1160 2202 0000 0000 5515 6292
BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX
Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa

Konto bankowe dla wpłat tylko w USD:
IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196
BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX
Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa

ISSN 027-8254
49
9 770027 825221

Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji.
Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy.
Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika.
Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa" wyłącznie za zgodą redakcji.

Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.
„Nasze Słowo" dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w kioskach RUCH-u, w wybranych EMPiK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Prenumerata realizowana przez RUCH S.A.:
Zamówienia na prenumeratę można składać bezpośrednio na stronie www.prenumerata.ruch.com.pl
Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: prenumerata@ruch.com.pl lub kontaktując się z Centrum Obsługi Klienta „RUCH" pod numerami: 22 693 70 00 lub 801 800 803 – czynne w dni robocze w godzinach 7^{00} – 17^{00}.

Publikacje wyrażają jedynie poglądy autora/ów i nie mogą być utożsamiane z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Статті виражають точку зору авторів і не можуть уособлювати офіційну позицію Міністра внутрішніх справ та адміністрації.

eprasa.pl 8b11ad05f4